

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII
Број 741
12. март 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

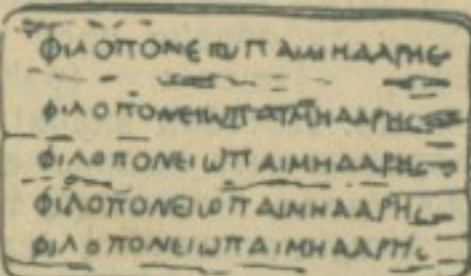
У ОВОМ БРОЈУ:

ВОЛИМО ЛИ ИСТОРИЈСКИ РОМАН
АНЕГДОТЕ
ШАХ
СПОРТ
КАД МОРЕ ПОВЕСНИ
ДИПЛОМАТИ С ПОШТАНСКИМ
ЖИГОМ
НАША СУСЕТКА ВЕНЕРА
ПРОНАЛАСЦИ КОЈИ НИСУ
УТЛЕДАЛИ СВЕТ
ЛОВАЦ НА ПОДВОДНЕ МИНЕ

КРОЗ БЕКОБЕ

КАЗНА ЗА ЂАКЕ

У једној немачкој енциклопедијској историји културе, у свесци посвећеној Хеленима, налази се снимак старе дрвене таблице на којој су, још несигурном ћачком руком урезана грчка слова. Таблица садржи четири реда, и сва четири потпуно су иста. Испод снимка стоји објашњење: „Ово је

грчка школска таблица од дрвета са домаћим задатком који је задан као казна. У слободном преводу, текст гласи: „Буди вредан, о дечаке, или ћеш бити извоштен“.

Грчки дечак се очигледно уплашио казне јер је задану реченицу исписао четири пута. А задатак није био лак јер је слова требало урезати у дрво.

ПЛАЊАМ ТИКВАМА!

Почетком 19. века Ре публика Хаити добила је своју новчану јединицу. Њен назив је гурд, што у преводу значи тиква.

Пре више од 150 година, када је читаво острво било захваћено ратом, у једној од острвских покрајина дочепао се власти самозвани краљ Кристоф. Његова благајна била је потпуно празна. Тада је Кристоф издао на ређење да се конфискују све тикве узреле те сезоне. Из свих крајева његовог краљев-

тва сељаци су донели тикве у престоницу. Ту су им саопштили да своје тикве могу да откупе ако државној благајни предаду одређену количину кафе. Скупљену кафу Кристоф је продао у иностранству и за њу добио прави новац. Зашто овај самозвани краљ није одмах конфисковао кафу, не зна се. Али, новчана јединица Хаитија и данас се зове — гурд.

Кроз нашу
земљу

ГРАЧАНИЦА

Манастир Грачаница, задужбина краља Милутина, један је од најлепших споменика српске средњовековне архитектуре. Његова изградња завршена је 1321. године. Манастир има основу у облику уписаног грчког крста, пет кубета и три апсиде. Фасада је од наизменичних слојева опеке и камена. Цела грађевина оставља на посетиоца изванредан утисак.

Фреске потичу из времена грађења манастира и по В. Петковићу оне припадају „најчистијој школи у којој се осећа утицај минијатура, но која још одржава традиције монументалне уметности, задржавајући традицију и елеганцију покрета и еластичност фигура“. Фреске су дело анонимних сликара. Међу портретима најзначајнији су краља Милутина, Симониде, Уроша, Јелене, лозе Немањића, као и велика композиција Страшног суда и др.

Турци су опљачкали Грачаницу још 1383. године, а касније су то чинили појединци. Стога је већина драгоцености овог манастира нестала. Од некада богате библиотеке очувано је само десетак рукописа из периода од 14. до 15. века, а затим неколико икона и велики дуборезни крст патријарха Гласија (рађен 1630. год.). Посебан значај има запис на зиду у манастиру, повеља краља Милутина, тзв. Грачаничка хрисовуља, један од најважнијих извора за проучавање историје државе и права наших народа у 14. веку. У 16. веку у Грачаници је постојала штампарија. Прва штампана књига — „Октоих петогласни“ — имала је 208 страница (1539. год.).

ИЗ БАЧКИХ ЗАДАТАКА

ПОЉСКИ НЕДЕЉНИ ЧАСОПИС „ПШЕКРУЈ“ ЧЕСТО ОБЈАВЉУЈЕ ЗАНИМЉИВЕ И ЗАБАВНЕ ОДЛОМКЕ ИЗ БАЧКИХ ПИСМЕНИХ САСТАВА.

• За време школског распуста помагају родитељима: носећу воду, чепати дрва и друге ствари.

• Када је француски краљ Луј XVI био гиљотиниран изгубио је главу.

• Скелет нас одржава на ногама. Да није скелета месо би стално падало на земљу.

• Волим биологију зато што у њој има разних укусних ствари као што су зечев, јаребице и друго.

• Јеж и ластавица су животиње које помажу војарима да поједу инсекте.

• У поларним крајевима срећу се следећа жива бића: маховина, пингвини и поларни истраживачи.

• Када је Одисеј сазнао да су њега и његове другове појели почео је да размишља о бекству.

• На трибинама су седела заинтересована лица одраслих.

АНЕГДОТЕ

ТВЕНОВ ДУГ

Док је још био непознат писац, Семјуел Лонгхорн Клеменс — доцније постао славан под псеудонимом Марк Твен — никада није имао довољно новца. Тако га је један од његових поверилаца, веома богат човек, срео једном на улици и без околишења опоменуо:

— Знате ли, господине Клеменс, да је прошло већ шест месеци откако сам вам позајмио банкноту од сто долара?

— То је било пре седам месеци.

— Добро, пре седам месеци — сложи се нестрпљиви поверилац — а обећали сте да ћете је вратити што пре.

— Знам — са уздахом признаде књижевник и извуче из ципа бележницу. — Та банкнота носила је број 672.727, серија Д, емисија 1857. Тек пошто сам то забележио платио сам њоме један део дугова. Од тога времена узалуд се трудим да ми та банкнота поново дође у руке.

— Али, ја ћу примити и другу неку банкноту од сто долара.

— Не — енергично је одмахнуо главом Твен. — Ја сам човек који дату реч хоће да одржи по сваку цену: обећао сам да ћу вам вратити ту банкноту, а то је и данас моја поштена намера. Чим наиђем на број 672.727, серија Д, емисија 1857, учинићу све што до мене стоји да postanем власник те банкноте и да вам је донесем, да бих одржао своје обећање.

ОДГОВОР ТВРДИЦИ

Чувени бечки глумац Јозеф Кајнц ишао је улицом у друштво са једним позоришним директором, који је био веома богат али зато велика тврдица. Неки болесни просјак замолио их је за милостињу. Кајнц је одмах извадио новац, док се богати директор двоумио.

— Кајнц, чврсто сам уверен да је овај просјак изигравао комедију пред нама.

— Можда — сложи се Кајнц — али у сваком случају он је или веома несрећан човек или одличан глумац каквог још није било на свету. У оба случаја дужан сам да му помогнем: у првом из човекољубља, у другом као колега.

Веровали или не!

АРЧИБАЛД КЕМБЕЛ ГРОФ ОД АРГАЈЛА ЖРТВОВАО ЈЕ 6 СИНОВА ДА БИ ДОБИО ЈЕДНУ СНАХУ.

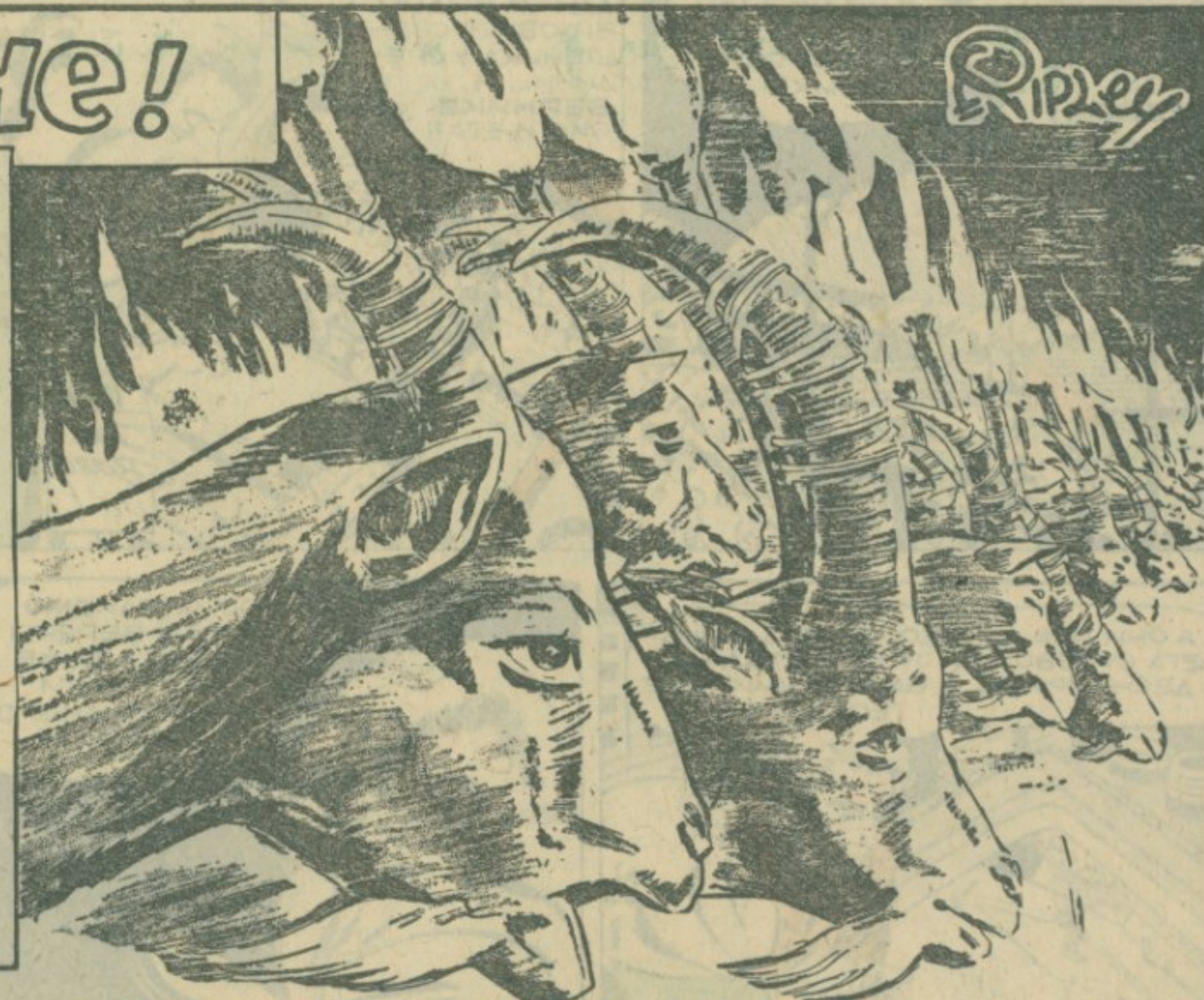
ОН ЈЕ ОТЕО МЛАДИКА КАО ДЕН КОЈУ ЈЕ УДАО ЗА ЈЕДНОГ СВОГ СИНА — ПОСЛЕ ОГОРЧЕНЕ БОРБЕ У КОЈОЈ ЈЕ ПОГИНУЛО 6 ЊЕГОВИХ СИНОВА. (1499.)

КОШНИЦЕ

У АПЕЛБЕРГ-РУ (ПОЉСКА) ИЗРАЂУЈУ СЕ У ОБЛИКУ ЖИВОПИСНО ОДЕВЕНИХ ЈУДЕСКИХ ФИГУРА

„ТИЛИ“ ПАС ЦЕРОМА ГУДИЈА ИЗ ДЕКАТУРА (САД) НАШАО ЈЕ НОВИЈАНИК СА 105 ДОЛАРА КОЈИ ЈЕ ЊЕГОВ ГОСПОДАР ИЗГУБИО 8 МЕСЕЦИ ПРЕ ТОГА.

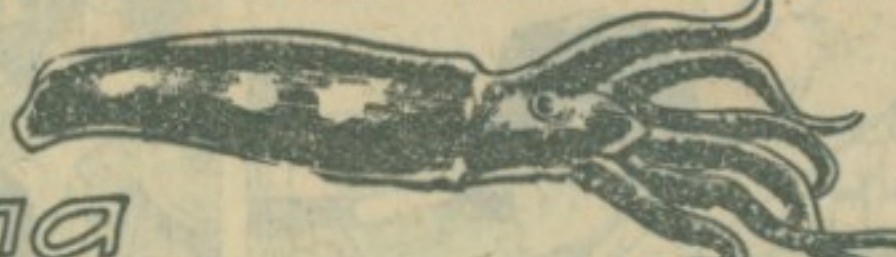

РАТ КОЈИ СУ ДОБИЛЕ КОЗЕ ЖЕНЕ

ИЗ ГРИЗЕРА (ШВАЈЦАРСКА) ЧИЈИ ЈЕ ГРАД ОПСЕД ВОЈСКА БЕРНА И ТО ДОК СУ СЕ ЊИХОВИ МУЖЕВИ НАЛАЗИЛИ НА ДРУГОМ РАТИШТУ, ПРИЧВРСТИЛЕ СУ УПАДЕНЕ ВУКТИЊЕ НА РОГОВЕ ВЕЛИКОГ СТАДА КОЗА А ЗАТИМ ИХ НАТЕРАЛЕ НА НЕПРИЈАТЕЉА. НАПАДАЧИ СУ ПОБЕГЛИ УВЕРЕНИ ДА ИХ ГОНЕ ЗЛИ ДУХОВИ. (1499)

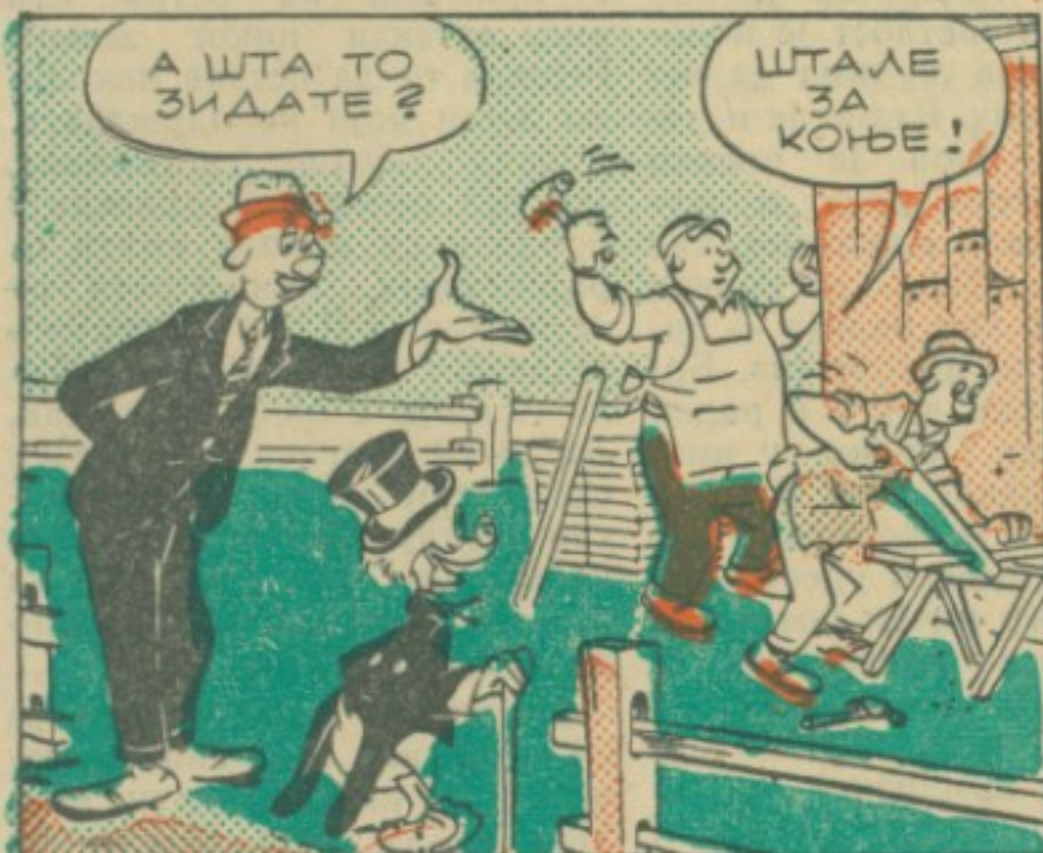
Једна сипа

УЛОВЉЕНА НА ВЕЛИКОЈ ДУВИНИ У ХАДСОНОВОМ ЗАЛИВУ ИМАЛА ЈЕ НА СЕБИ 5.000 СВЕТЛЕКИХ ТАЧАКА.

ЗГРАДУ ПАРЛАМЕНТА

У СИДНЕЈУ (АУСТРАЛИЈА) САГРАДИЛА СУ О СВОМ ТРОШКУ 3 ЗАКУПЦА КОЈИ СУ ЗАУЗВРАТ ДОБИЛИ ЕКСКЛУЗИВНО ПРАВО ПРОДАЈЕ РУМА НА ЦИТАВНОМ КОНТИНЕНТУ (1811.)

WALT
DISNEYПАЈА
ПАТАК

СПОРТ

ТАЈМ АУТ ЗА ХУМОР

ДОГАЂА СЕ И ОВАКО...

Андре Ерара, француски играч рагбија из Тулона врло је темпераментан. Он никада не пропушта прилику да се не објасни са судијом употребљавајући при томе јаче изразе. Резултат је познат: искључење из игре. О томе колико то наноси штете целој екипи да не говоримо. Како натерати тог момка да ћути? Руководиоци клуба с муком су и без успеха много пута покушавали да реше тај проблем. Ерара га је наизмад решио сам. Једног дана он се појавио на игралишту са устима увијеним лепенским фластером.

За време недељне службе у цркви једне мале шведске варошице пастор Ерик Честром обратио се окупљеним верницима следећим речима: „Ја видим забринутост у вашим очима. Нека вам Свевишњи пошаље умирење. Кажем вам да наша фудбалска екипа пет минута пре завршетка игре води са 2:0. Парохијани су се погледали и помислили да је пастор био надахнут. Не, он је само испод мантије имао тризистор.

Шпански жонглер еквилибриста Е. Гонзалес хтео је да провери своје знање у фудбалу па је зато узео учешћа у једном сусрету. Међутим, експеримент се завршио потпуним неуспехом. Њега су чували тако добро да он није успео да дотакне топту. Након две и по минута Гонзалес је напустио игралиште.

Едвин Кокс, главни пре минули директор енглеског фудбалског клуба „Бирмин-

гем Сити“ оставио је у свом тестаменту сваком играчу по хиљаду фунти. Они ће новца добити под условом да за наредних двадесет година екипа стекне звање првака или победница Купа!

У северној Шланији врло су популарне грке магарца. Недавно је у Билбалу одржано једно такво такмичење уз

не зна за пораз и добио је 70 трка.

Трострука олимпијска првакиња у пливању Аустралијанка Даун Фрезер постала је мајка. Чувена спортисткиња је изјавила да ће њена кћер прво научити да плива, па тек онда да хода. Отац девојчице прима опкладе да ће то заиста бити тако. Треба додати да је он већ власник једног предузећа за клађење.

Фудбалски клуб из италијанског града Варезе налази

уочиће 13 јахача. Победио је Михел Анге. Он има свега 14 година, а име његовог магарца, који узгред речено има такође 14 година, је Анкетил. Четворогодишњи магарцак истакнутог француског бициклисте већ три године

се на последњем месту табеле за првенство државе. На крају године цела се његова активна састојала од два бола. Руководиоци клуба, плашећи се да ствари не пођу још горе, одузели су од свих играча уочи Нове године

кључеве аутомобила како би их спречили да измакну контроли тренера.

Сликар Антонио Рестиво изложио је своје слике посвећене подводном спорту и риболову у једном од париских ресторана. Власник ресторана трља руке: поруцбина за рибања јела утростручила се.

Екипа фудбалера Хилингона чврсто држи звање најслабије на Британским острвима. Пошто нису могли да нађу једнаког противника међу мушкарцима, они су позвали на меџан женску екипу и — изгубили са 5:7. Зли језици кажу да су сада на реду децје јаслице.

Идеја да се почне бавити дизањем терета пала је на ум Саму Берелу кад је према обичају пренео преко прага куће своју невесту. Сада се Перел сматра перспективним америчким дизањем терета.

Типичан рекламни рекорд постигао је колумбијски бициклиста Марко Навас. Он је возио прошлог лета на стази у Паризу без прекида 102 часа, а недавно је у Риму по тукао своје властито достигнуће одржавши се у седлу 104 часа и 1 минут. Пређена километража се при томе није узимала у обзир.

Пре него што би изашли на ринг, боксери мексичког менаџера Естебана Мартина морали су да посете астролога. Овај је саопштавао Мартину кад је за његове момке најпогодније да на ступе. Сувите се ослонили на астролога боксер тешке категорије Хаун Мандорес коме је била предсказана лака победа. У другој рунди Мандорес је био добро нокаутиран, а Мартин је изгубио на томе доста новца.

Уређује: Паја Патак

Ква
Ква

Занемео

Шила и Понај враћају се у ситне сате кући. Како је њихова улица мрачна Шила се саплете и падне. Уплашен Понај почне да га дрмуса и виче:

— Како си Шило? Да ли ти је зло?

— Не могу да ти одговорим. Од овог пада сам потпуно занемео — одговори му мудро Шила.

Он га
сваочи

— Зашто кидаш ленту крила? — пита Олива малог Кићу.

— Ма не кидам му ја крила, ја хоћу само да га свучем пред спавање.

Важно је лепо
понашање

Паја Патак решио да своје сестрићу научи лепо понашању и као прво забранио им да говоре за време ручка. Међутим, једног дана Влаја поче да говори:

— Ђути! — пресече га Паја.

После неког времена Влаја опет покуша, али без успеха. Кад су завр-

шили са ручком Влаја коначно доби дозволу да каже шта жели:

— Да ми се једу мушкетери?

— Не, а због чега питаш? — зачуди се Паја.

— Зато што си малопре у сити појео три — одговори му Влаја.

Шта је
најтеже?

Белка да би се похвалила како и она учи клавир каже Пати:

— Шта ти је било најтеже кад си почела да учиш свирање?

— Да плаћам часове — одговори јој искрена пријатељица.

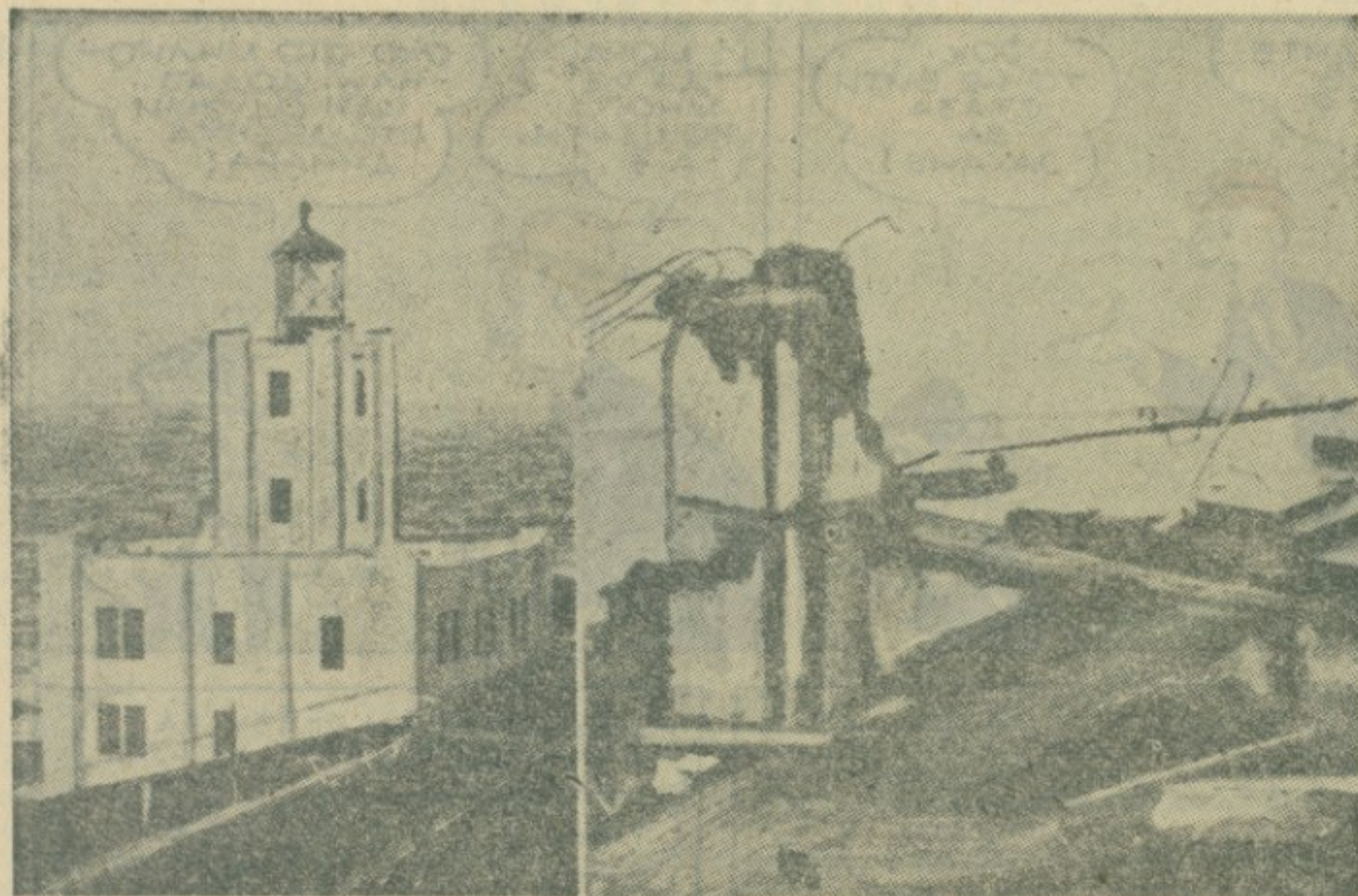
Користан
савет

Паја воли да пише женским часописима и да од њих тражи савете. Једног дана послала је следеће писмо:

„Мој мали рођак прво тегају са пекмезом од шипака на мој нови кауч. Шта ми саветујете да урадим?“

Ускоро је примила следећи одговор:

— Драга читатељко, нарочито пазите да не седнете на то место.

КАД МОРЕ ПОБЕСНИ

са контролним станицама у Кодиаку и Адаку. Није било одговора. Потражили су Кејп Саричеф, али и она је ћутала. Мрак је потпуно господарио целом околином. Осим страховитог урлања мора ништа друго није се чуло. Питс је и даље покушавао да ухвати везу са којом станицом. Али одговора није било нигде. Радио је престао да ради.

Море је и даље урлато. У просторији где је био смештен генератор избио је пожар. Три човека су пожурила тамо да гасе ватру. Нов талас је поново покрио кулу. Ватра је угашена. Сад је цела зграда била у потпуном мраку. Људи су тражили фењере. Требао је оправити квар на генератору.

Већина људи који су сачињавали посаду куле прошла је кроз рат. Али оно што су сада преживљавали било је страшније од сваког рата. Требао је издржати борбу против земље и мора, јер у 3,47 нов потрес је још страшније заљуљао кулу светиљу која је једва издржала страшне налете водених таласа. Животи људи били су озбиљно угроже-

ни. Сад су против себе имали и вулкан.

Око 5,50 генератор је био оправљен и светлост је поново омогућила људима да нешто предузму. Радио је и даље ћутао. Ноћ је полако уступила место дану и људи су осетили олакшање кад је свануло. Тада су видели где је квар код радија — антена је била поломљена. Брзо су ставили другу и радио је прорадио. Поново су имали бар некакву везу са светом. Ето, то је све што се зна о овим људима и удесу куле светиље. Јер идући потрес и нови таласи претворили су светионик у гомилу бетона. Од чврсте куле светиље нацињене од армираног бетона није остало ништа. Страхотни тој сили таласа ништа се није могло одупрети.

Огроман талас наставио је свој рушилачки поход преко мора и ударио у западну обалу Сједињених Држава где је изазвао велика разарања. Исти талас преларећи преко Хаваја однео је 152 људска живота.

Земљотреси су се осећали и даље док су два брода као

помоћ журила ка светионику Скок Кејп. Четвртог априла су приспели на острво али нису затекли никог живог. Решили су да оставе неколико људи који ће одржавати у реду околне светионике, јер без обзира на трагедију бродови су морали имати оријентацију. Земљотреси су се настављали. То је трајало једанаест дана. Некад су били слабији а онда врло јаки. Људи су улагали наточевчанске напоре да одржавају светло у реду. Дванаестог дана потреси су били тако јаки да је посада морала привремено да напусти острво.

Неколико дана падао је снег и дувао тако снажан ветар да се није могло ни мислити да се неко врати на острво. Земљотреси су готово потпуно престаји. Тек 15. априла, људи су се поново вратили на острво да би одржавали привремене светионике. Тог дана су пронашли тело једног од погинулих чланова светионика које је море избацило на обалу.

Двадесет седмог априла пронађено је и друго тело али тако унакажено да се није могло идентификовати. То је било све што је море вратило. За осталу петорицу ништа се више није дознало. Убилачки талас прогутало је њих као и многе друге на свом путу.

После четири године сази-дана је нова кула светиља још снажнија и већа од старе али даље од мора да се не би поновила катастрофа. Бродови и даље плове, светионик им даје путоказ а радио их води. Људи настављају вековну борбу против стихије мора.

Куле светиље се по праву налазе на најистуренијим, највиднијим местима где ветрови и таласи немилосрдно шибљају из дана у дан. Па ипак и међу њима има оних на којима је живот мање тежак и оних чији су становници потпуно одсечени од осталог света. Међу искусним поморцима за најусамљеније куле светиље свих мора и океана важе Скок Кејп и Кејп Саричеф које су преко 3.000 километара удаљене од својих база на Алеутима. Дневници који причају историју тих кула светиља пуни су трагичних догађаја. Најтежу трагедију од свих, доживела је кула светиља Скок Кејп пре 20 година. Доносимо аутентичан извештај о овој несрећи.

Датум: 31. март 1946. године. Време: поноћ. Крај још је дног не баш веселог дана какве проводе чланови посаде у пространој пустињи. Те ноћи био је дежуран Ленард Пикеринг. Управо је завршио свој уобичајени радио-извештај: „Време мирно, море мирно“. Окренуо је страну на календару и видео да је већ почетак априла. Први април.

Тачно у 1,30 осетио је доста јак потрес. Цела кула се добро уздрмала. Предмети су попадали са полица. Потрес је трајао 30 до 40 секунди, а онда се све умирало. Пикеринг је одмах о томе известио своју матичну базу. До-дао је да нема никаквог озбиљнијег оштећења на самој згради.

Само петнаест миља северно од куле светиље било је неколико угашених вулкана и они до тада нису представљали никакав проблем. Пикеринг је сада гледао у том правцу. Могао је да види да су они и даље остали мирни. А земљотреси нису били ништа необично за ову област.

Ипак, остали чланови су се за бринули због јаког потреса. Један од њих Вилијем Питс, пожурно је до Пикеринга да му прави друштво. А онда... „1,57 Други снажнији потрес. Трајање 20 секунди. Изгледа да нема озбиљније штете на згради. Време и даље мирно“. То је био извештај Пикеринга. У исто време он је тражио детаљније податке о земљотресу од своје базе. Питс је одмах позвао најближег суседа, кулу светиљу Кејп Саричеф, која се налази на Беринговом мору. Те две куле су најважније тачке на дугом поморском путу Америка — Азија. Мада су две куле светиље удаљене само педесетак километара једна од друге, није постојао никакав други начин за успостављање везе изузев радија. Сва посада у Кејп Саричефу је на ногама. Сви су озбиљни, уплашени. А како и не би. Седам људи налази се у бетонском кавезу високом као десетосpratна зграда. Не могу се надати помоћи ни са које стране. Зато су са нестрпљењем очекивали вести од њиховог суседа из куле Скок Кејп.

Осамдесет километара југо-источно од куле светиље Скок Кејп око 5.000 метара у дубини океана, вода је почела да кључа и избија на површину. Горе је почео да се формира убилачки талас, највећи који је икад забележен. Талас је растао. Достигао је висину облакодера и почео да се ваља брзином од 500 километара на час. Поређења ради да кажемо да ниједан бомбардер у другом светском рату није летео таквом брзином. Прва препрека на путу циновског таласа било је острво Јунимак на коме се налазила кула светиља Скок Кејп.

У 2,18 море је почело да дрхти. Ударало је са заглашујућим урлањем о стране литице откидајући велике комаде стена и бацајући их увис. Први таласи су већ ударили и о кулу светиљу достижући њену висину. Вода је продрла кроз врата и прозоре. Људи су занемели од запрепаћења. Питс је јавно осталима да је светло на неколико суседних фарова престао да гори. Покушали су да ухвати везу

са контролним станицама у Кодиаку и Адаку. Није било одговора. Потражили су Кејп Саричеф, али и она је ћутала. Мрак је потпуно господарио целом околином. Осим страховитог урлања мора ништа друго није се чуло. Питс је и даље покушавао да ухвати везу са којом станицом. Али одговора није било нигде. Радио је престао да ради.

Море је и даље урлато. У просторији где је био смештен генератор избио је пожар. Три човека су пожурила тамо да гасе ватру. Нов талас је поново покрио кулу. Ватра је угашена. Сад је цела зграда била у потпуном мраку. Људи су тражили фењере. Требао је оправити квар на генератору.

Већина људи који су сачињавали посаду куле прошла је кроз рат. Али оно што су сада преживљавали било је страшније од сваког рата. Требао је издржати борбу против земље и мора, јер у 3,47 нов потрес је још страшније заљуљао кулу светиљу која је једва издржала страшне налете водених таласа. Животи људи били су озбиљно угроже-

ни. Сад су против себе имали и вулкан.

Око 5,50 генератор је био оправљен и светлост је поново омогућила људима да нешто предузму. Радио је и даље ћутао. Ноћ је полако уступила место дану и људи су осетили олакшање кад је свануло. Тада су видели где је квар код радија — антена је била поломљена. Брзо су ставили другу и радио је прорадио. Поново су имали бар некакву везу са светом. Ето, то је све што се зна о овим људима и удесу куле светиље. Јер идући потрес и нови таласи претворили су светионик у гомилу бетона. Од чврсте куле светиље нацињене од армираног бетона није остало ништа. Страхотни тој сили таласа ништа се није могло одупрети.

Огроман талас наставио је свој рушилачки поход преко мора и ударио у западну обалу Сједињених Држава где је изазвао велика разарања. Исти талас преларећи преко Хаваја однео је 152 људска живота.

Земљотреси су се осећали и даље док су два брода као

»Друштвени лек«

Пилуле против лошег расположења недавно је направилa једна америчка фармацеутска фабрика. Дејство овог лека на нервне центре би-

ло је запањујуће: онај ко прогутa пилулу постаје одмах друштвени и весео. И поред ових својстава лек још није пуштен у продају.

Криза

Циркус бува у парку Ти-воли у Копенхагену недавно је затворен због несташице „артиста“. Објашњење управнице циркуса је: буве се још

могу наћи код паса, али се разликују од оних које иду на људе и немогуће их је дресирати.

»Дипломати« с ПОШТАНСКИМ ЖИГОМ

Венецуела није била задовољна својом границом према Британској Гвијани. Влада Венецуеле предузела је својеврстан демарш дотад незабележен у историји дипломатије: издала је серију марка на којој је западни део Гвијане био обојен истом бојом као Венецуела. Енглеска је уложила протест, а Венецуела је изразила своје жаљење због „неудобне омашке“. После тог инцидента две земље су почеле преговоре о демаркационој линији. У западној Гвијани био је спроведен плебисцит и знатан део територије припао је Венецуели.

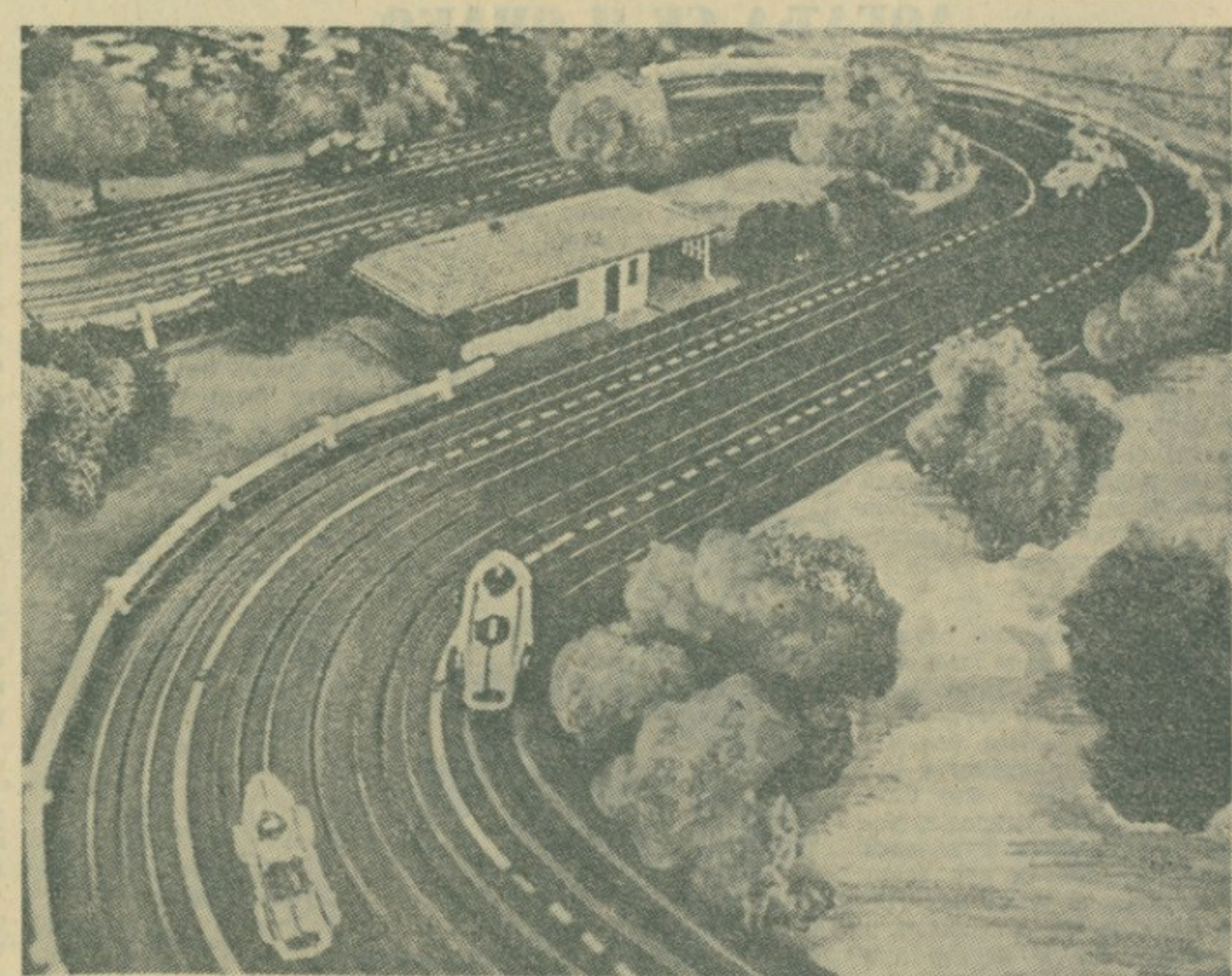
Године 1902. сакупили су се представници америчких држава да одлуче где да се прокопа канал који је имао да повеже Тихи и Атлантски океан. Један део делегата залагао се за пројект канала који би ишао преко Никарагве при чему би се користило и језеро Манагуа, док су други били за канал који би пресецао Панамску превлаку. Борба између два талора све се више заоштравала.

Тада је један конгресмен заинтересован за панамску варијанту изнео против никарагванске варијанте следећи аргумент: опасно је упуштати се у радове који би имали било какве везе с језером Манагуа јер се поред њега налази вулкан. А вулкани, као што је познато могу да прораде у свако доба. И као доказ за своју тврдњу он је разделио присутнима марке на којима се налазила слика вулкана Манитобе из чије се купе дизао дим. Конгресмен није рекао својим колегама да је вулкан Манитоба одавно мртав и да му је сликар, који је израдио нацрт за марку, произвољно додао дим — из незнања или жеље да слика буде лепша.

„Хладни рат“ између Аргентине и Енглеске око Фолкландских острва, која се налазе код рта Хорна, води се већ деценијама.

Године 1933. издата је јубиларна серија марка „100 година британске колоније Фолкландска острва“. На марки од три пенија Фолкландска острва била су обојена бојом Велике Британије. Аргентинска пошта прогласила је ове марке за неважеће и за све поштомарке на којима се она налазила тражила је наплату од адресата.

Са своје стране Аргентина је 1936. године издала марку с картом целе Јужне Америке на којој су биле уцртане све државне границе и на којој су Фолкландска острва обојена истом бојом као Аргентина. Енглеска је уложила протест тражећи да марка буде повучена из оптицаја. То је и учињено, али не због овог енглеског протеста већ стога што је и Чиле уложио жалбу јер су његове границе биле нечитко извучене. Али је већ после годину дана Аргентина издала другу марку с картом Јужне Америке. Овога пута границе нису биле уцртане линијама: територија Чилеа била је, помоћу боје, јасно обележена, а Фолкландска острва црнет су обојена истом бојом као Аргентина.

Трке малих аутомобила освојиле Америку

Од свих спортова који се у Америци одржавају у затвореном простору несумњиво су најпопуларније трке аутомобила — играчака. Још пре пет година малих тркачких аутомобила готово није ни било. Данас је овај спорт постао хоби милиона Американаца и представља најмасовнију „дисциплину“. У прошлој години број продатих тркачких аутомобила играчки и опреме која иде уз њих прешао је све друге играчке узете заједно.

У Сједињеним Државама

постоји преко 5.000 клубова у којима се свакодневно одвијају трке уз присуство великог броја публике. Јуило трка малих аутомобила потпуно је завладало Америком и промишљурни људи то користе за добре профите. Многи траже погодне локале или претварају старе просторије у спортске сале или боље речено коцкарнице. У исход трке кладе се не само учесници већ и многобројни посматрачи.

Мали аутомобили снабдевени су још мањим моторима

које покреће електрична струја. Између шина се налази једно удубљење кроз које пролази струја и када се мала игла, која се налази у аутомобилу, стави у то удубљење мотор добија струју и ауто се покреће. Аутомобили су подешени тако да се њима може управљати из даљине простим повећањем или смањењем струје. Али, зато је потребно бити вешт јер ако се више струје да ауто лако излети из шина на некој од многобројних кривина.

НАЈВЕЋА ЕВРОПСКА ПНЕУМАТИЧКА ХАЛА

Недавно су у Хановеру извршени опити са монтирањем највеће хале у Европи. Она је направљена у облику шатора од пластичне материје који се лаким притиском пуни ваздухом и монтира. Хала дугачка 106, широка 35 а висока 17,5 метара биће употребљена на овогодишњем међународном сајму у Хановеру не само као изложбени објекат већ ће је за изложбени простор употребити једно од великих немачких индустријских предузећа. Заузимаће простор од 3300 м² са кубном запремином од 40.000 метара.

Ваздушни притисак омогућава да се омотач од пластичне материје дебело свега 1 милиметар чврсто држи. Четири меха, од којих се један држи у резерви, осигуравају одржавање сталног притиска ваздуха.

Монтирање овог огромног шатора, уз постављање „темеља“, траје свега неколико часова док само надувавање траје пола часа. Улазна и излазна врата су тако подешена да унутрашњи притисак може да се стално одржава исти чак иако је број посетилаца у хали нешто већи од дозвољеног.

Шатор-хала је начињен од 82 листа полиестеровог влакна који су покривени и са унутрашње и са спољашње стране слојем хлори-поливинила. Потпуно непрочињива ова материја је отпорна и на промене температуре а тешко је и запаљива. И поред својих огромних димензија када је надуван, шатор заузима само неколико кубних метара кад је склопљен. Тежак је пет тона и може да се превезе већим камионом.

НАША СУСЕТКА ВЕНЕРА

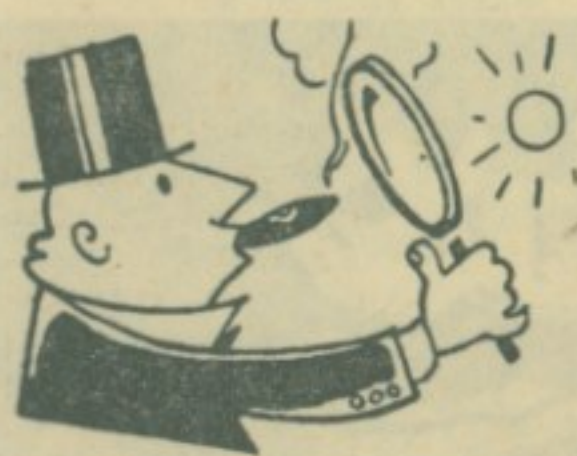
Првог марта у 9 часова и 59 минута по московском времену совјетска аутоматска станица „Венера III“ стигла је на површину планете Венере. „Венера II“, која је летела у групи с „Венером III“, прошла је на растојању од 24.000 километара од Венере и наставила да лети путањом вештачке планете

Ает на Венери није могућ увек већ само када се она нађе у одређеном положају у односу на Земљу и Сунце. Временски размак између два таква погодна третутка износи једну годину и 219 дана.

Венери називају Земљином сестром. Ове две планете веома су сличне. Венерин пречник износи 12.400 километара а Земљин — 12.756. Маса Венере износи 81 проценат Земљине масе. Због тога би сваки предмет на њој био нешто лакши (отприлике за 10 одсто) него на Земљи. Венера је ближа Сунцу но Земља. Од ње до Сунца има свега 108 милиона километара, а од Земље до Сунца — 150 милиона. Због тога Сунце два пута јаче загрева Венери но Земљу. Али, зато је Венерина година краћа од Земљине: своју путању око Сунца Венера пређе за 225 наших дана.

Мада је Венера нама најближа планета о њој се мало зна — бар се досад мало знало. Она је стално обавијена густим слојем облака. Према подацима које је на Земљу доставила америчка космичка станица „Маринер-2“ дебљина тог слоја облака износи око 30 километара, док његова горња граница лежи на висини од 72 километра. Познато је још и то да температура на површини планете износи око 400 Целзијусових степени и да је у областима око полова за 150 степени нижа. Претпоставља се да један дан на Венери траје око 120 наших дана. У Венериној атмосфери има пет пута више угљен-моноксида но на Земљи као и једва приметне количине кисеоника и водене паре.

Ако је та претпоставка тачна онда на површини Венере не може бити ни река ни језера, уопште никакве воде, па

ПРОНАЛАСЦИ КОЈИ НИКАД НИСУ УГЛЕДАЛИ СВЕТ

Без проналазача не би било технике. Али није сваки онај ко претендује на патент — проналазач. Архиве завода за патенте у разним земљама препуне су пријава које су поднели „проналазачи.“ О тим често занимљивим и забавним документима прича западнонемачки адвокат, стручњак за „патентно право“, Вернер Кох у својој недавно објављеној књизи „Проналазачка мисао на лажним путевима“.

Историји су већ давно позната два енглеска „проналазача“: оригинални метод за прераду пшеничне сламе у злато и начин добијања радијума из живине масти... Али, аутор у својој књизи пише и о скоријем времену. Он наводи, на пример, недавно поднету пријаву за патент: нов начин припаљивања цигара и цигарета помоћу лупе. Други проналазач изумео је специјалне мехове који се причвршћују за ђонове на ципелама.

Ваздух истискиван меховима у нарочити „цеп“ треба да регулише начин хода. Један изумитељ пронашао је бућкалицу за бутер која се покреће помоћу столице за љуљање и минијатурне дизалице које се причвршћују за колена и служе за лакше пењање на планину.

Неки Американац добио је патент за свој „проналазач“: покретни уређај који у ходу справља од воде ледене бомбе и њих помоћу топа причвршћеног на задњем делу возила испуштају у земљу. По мишљењу аутора то је идеалан начин за прихрањивање биљака у земљама са жарком климом. Један енглески стручњак за живинарство пријавио је свој проналазак: нарочите заштитне наочаре за петлове да им приликом туче не би искључивали очи. И тај проналазак је патентиран.

Двадесет и два проналазача посветили су сву своју умну снагу проналажењу механизма помоћу којег би се реп крава „укротио“ за време мује. Један од њих патенти-

рао је овај проналазак: крави за реп треба узети уже, чим крава помери реп то уже, пребачено преко нарочитог котура, ставља у покрет један чекић који удара краву по глави и умири је. Неки немачки изумитељ тражио је право патента за свој проналазак: апарат који помоћу лаких удара електричне струје треба да одвикне одраслије бебе да не прљају своје пелене.

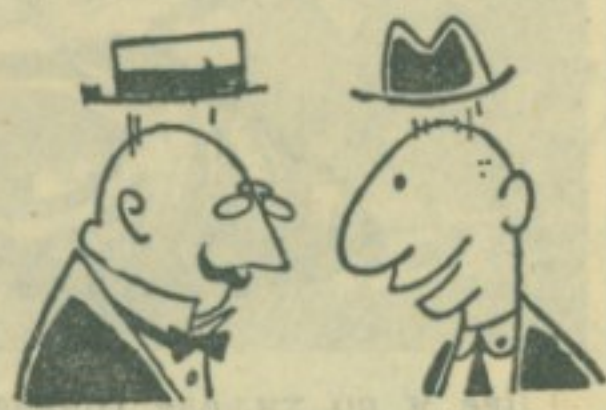
Апарат за контролисање ходања са сложеним системом сигнализације; електрич-

водње „двоглавих шибица“ толико је сложен да Енглеска у којој је овај изум патентиран, и даље израђује палидрвца са једном главницом.

Пре неколико месеци институту за патенте у Москви пријављен је нов изум: капа која скаче. Проналазач је желео да модернизује уобичајени поздрав при сусретима на улици. „Зашто сваки пут подизати руку? Нека се шешир сам подигне помоћу мог апарата!“

Проблем загревања и отапања леда на крајњем северу „копкао“ је многа поколења проналазача. Не тако давно један од њих предложио је институту необично решење: да би се, на пример, загрејала Јакутија треба у Узбекистану загрејати до кључања неколико милиона кубних метара воде из реке Аму Дарје и цевима је спровести на север.

Одузмете ли заљубљенима оловке и ножиће да не би по зидовима исписивали и у дрвехе и клупе урезивали имена или иницијале вољене особе, они ће се ипак снаћи. Исписиваће га штапићем по прањини или прстом по песку... Инжењер К. пријавио је овај изум намењен заљубљенима: шаблоне за слова од пластичне масе. Треба само изабрати потребна слова, испружити се на плажи, слова ставити на груди и пећи се на сунцу. И убрзо ће се на кожи опале ној сунцем јасно оцртати иницијали „срцу вам драге особе...“

ни апарат против хркања; аутомобил којим се управља снагом човековог погледа; гробови са сигналним уређајима, перископима, огледалима и електричним осветљењем да би се спасли људи који нису умрли већ само пали у летаргичан сан и забуном сахрањени; плави руж за усне намењен прикијама; „татераметри“ који региструју дрхтање руку сеизмографском течносту — све то сведочи о стваралачкој активности великог племена изумитеља.

Подстакнута књигом Верне ра Коха два московска новинара обратила су се институту за експертизу патената же лећи да дознају има ли сличних случајева и у њиховој земљи. Прво су им показали један изум који је већ постао класичан: палидрвце са две главе. Проналазач предлага да се због уштеде у сунпор замоче оба краја сваког палидрвца. Али, овај проналазак давно је већ патентиран у иностранству. Процес произ-

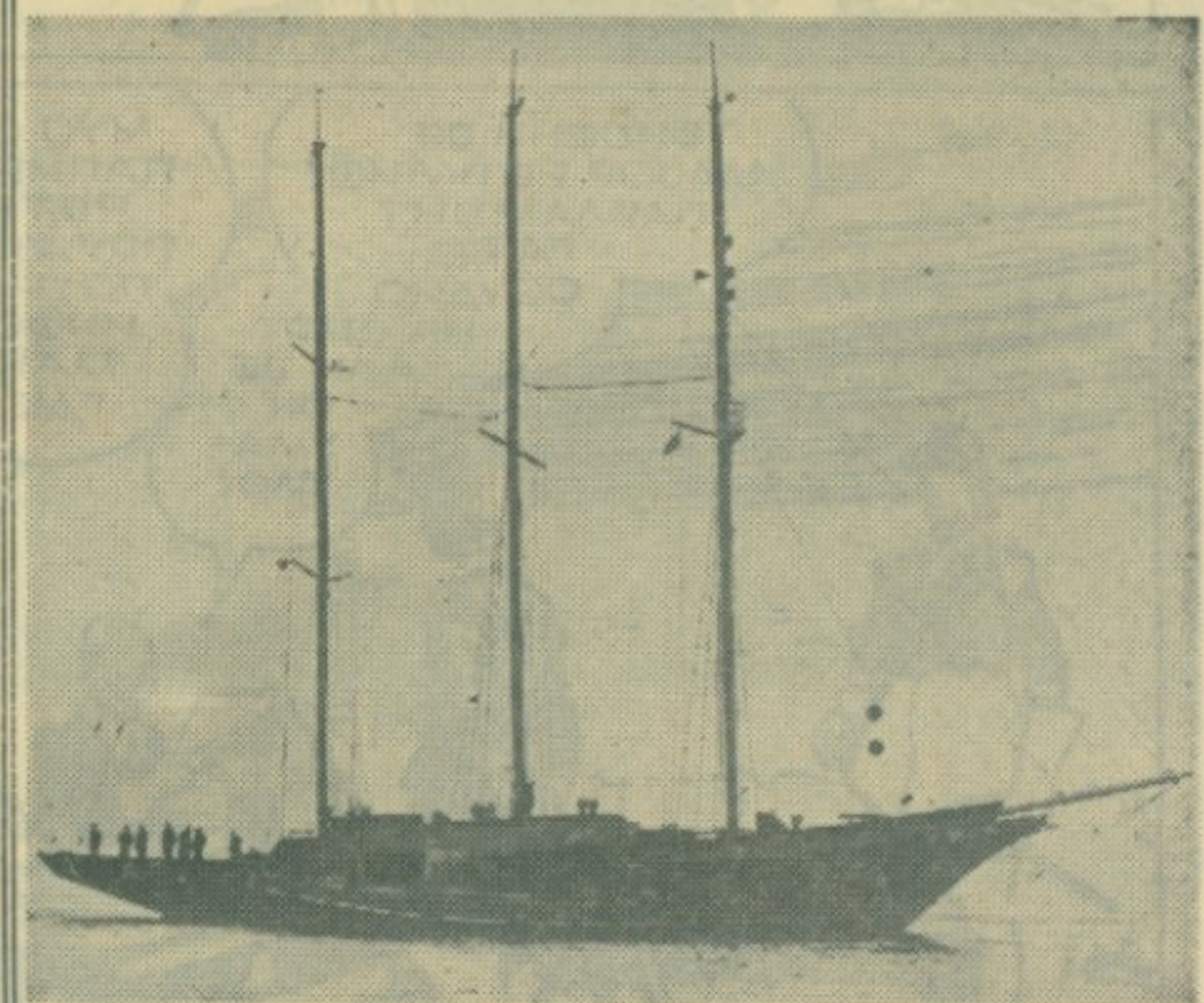
према томе ни живота. Надвремелом мртвом пустињом ковитлају се облаци прашице који замрачују читаво небо. Не виде се ни звезде ни планете и само се Сунце једва навије кроз дебелу завесу облака коју често парају муње.

Венера крије многе тајне које ће уз помоћ космонаутике постепено бити одгонетнуте.

Ових дана Венера се појављује на нашем небу пред из-

лазак Сунца, и то на југоисточној страни, у сазвежђу Козовог рога. Додуше, она се не диже високо над хоризонтом али је зато светлија од свих звезда. Првог марта њен блесак и то блесак као оптички феномен, био је максималан. А њега је још појачала „Венера III“ која се баш тога дана спустила на Венери, звезду Дани-

ВЕЛИКА ЈЕДРИЛИЦА ЗА ОБУКУ

Ових дана је у Халу, граду водити по две недеље у крајњем северу Енглеске, старењу морем. Једрењак носила је „Винстон Черчил“ и спуштена у море школска је дримила шкуна са три јарбола. Овај брод од 300 тона направило је Друштво за обуку јуни једрица јер осим једног у једрењу и на њему ће сваке сезоне око 600 дечака про-

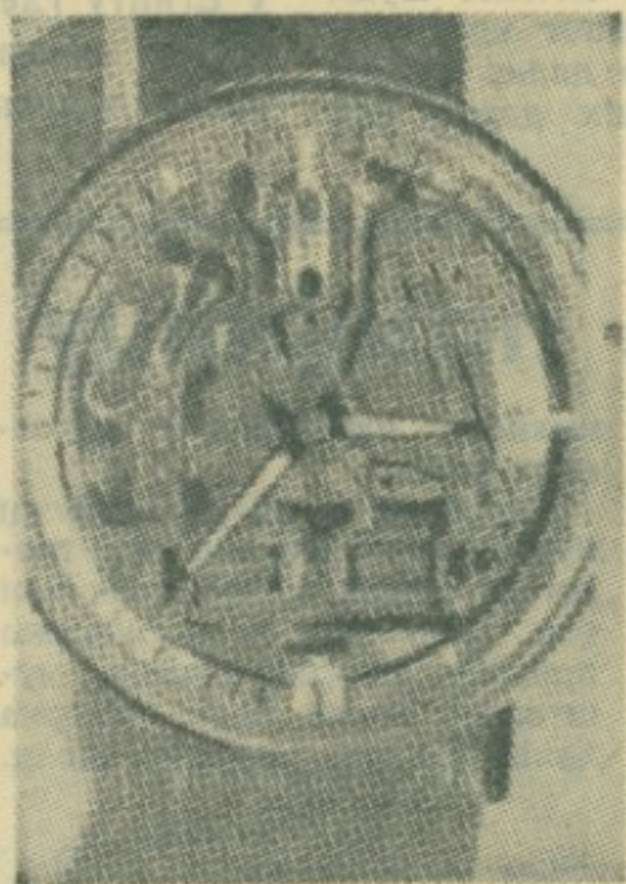
водити по две недеље у крајњем северу Енглеске, старењу морем. Једрењак носила је „Винстон Черчил“ и спуштена у море школска је дримила шкуна са три јарбола. Овај брод од 300 тона направило је Друштво за обуку јуни једрица јер осим једног у једрењу и на њему ће сваке сезоне око 600 дечака про-

КАРТЕ ЗА ИГРАЊЕ И КАЛЕНДАР

Зашто у сваком шпилу има 52 карте, зашто су карте подељене у четири боје и зашто свака боја има 13 карата? Доктор Шрадер, аутор књиге „Порекло и историја карата за играње“ одговара овако на та питања: 52 карте одговарају броју седмица у једној години; четири „боје“ представљају четири годишња доба, а како се свако годишње састоји од 13 седмица то у свакој боји има 13 карата. Поред тога, свака боја, као што је познато, има карте од 1 до 10 после чега долазе ликови пуба, даме и краља. Али, ако уместо њих узмемо цифре 11, 12, 13 и бројне вредности свих карата једне боје саберемо добићемо 91, а то је број који одговара броју дана у једном кварталу године. И даље: укупан збир бројних вредности свих карата у шпилу износи 364 — тачно колико има дана у години.

НАЈПРЕЦИЗНИЈИ ЧАСОВНИК

Тихо равномерно зујање је акустична особина без сумње најпрецизније творевине индустрије часовничарства, електронског часовника. Најважнији део овог система је звучна виљушка која под дејством једног магнета постиже 360 трептаја у секунди.

КОКОШЈА МАТЕМАТИКА

У многим земљама код сеоског становништва влада уверење да кокошке умеју да броје али само до четири.

Ево на чему се то уверење заснива. Када квочка седи на јајима испод ње можете узети јаја а да она не примети његов нестанак. Али, то можете

чинити само дотле док број јаја преосталих у гнезду не буде мањи од четири. Чим се тај број смањи, квочка се узнемири и почне љутито да квоча. Довољно је вратити јој онолико јаја колико недостаје до четири и она ће се опет смирити.

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

ОД ПРВЕ ВАТРЕ ДО ФЛУОРЕСЦЕНТНИХ ЦЕВИ

У својој популарној књизи „Јенки из Конектика“ на двору краља Артура“ познати амерички хумориста Марк Твен описује измишљене авантуре једног Американаца 19. века који је као неком мађијом прескочио многа столећа и стигао у Енглеску V века на двор легендарног краља Артура.

На једном месту у тој књизи Твен о јунаку описује и систем осветљавања палате краља Камелота код којег је од-

сео. Он говори о буктињама које шире веома слабу светлост, али у накнаду за то дим им је страхан а мирис непријатан!

Сви ми, а поготову најмлађи, тешко можемо и да замислимо овакво осветљење кад се данас једноставним притиском на дугме осветљавају просторије за становање, хале и улице.

Пођемо ли мало у прошлост видећемо да је прво осветљење које је човек корис-

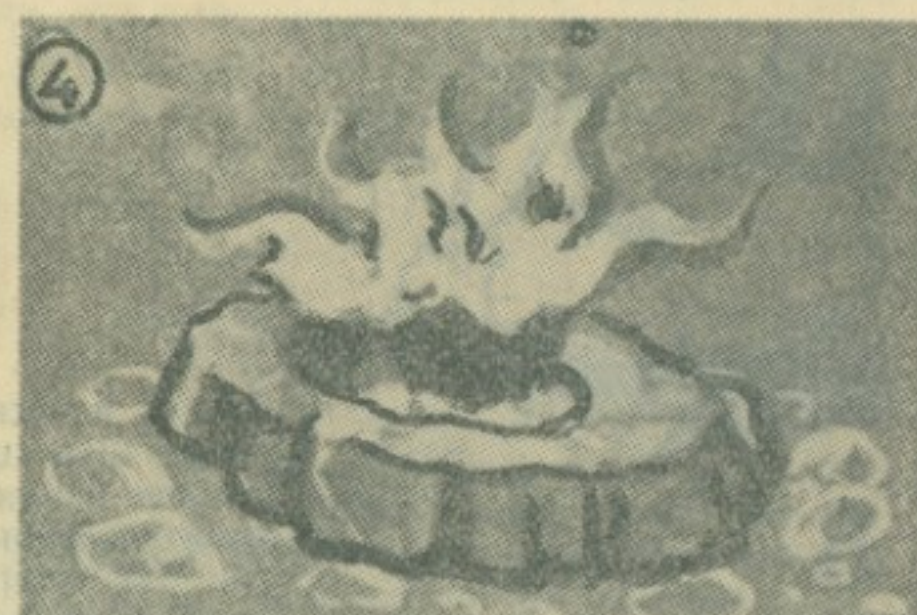
тио пре много хиљада година била ватра и да се она задржала све до V века. Уопште узев од три система за осветљавање која је човек до данас пронашао, ватра има најдужу историју. Други извор светлости — електрична сијалица стара је 80 година и трећи — флуоресцентне цеве тек двадесетак година.

Покушаћемо да укратко уз помоћ фотографија дамо историју осветљавања од најстаријих времена до данас.

Прво средство које је човек користио као извор светлости била је ватра. Прошло је 500.000 година од тренутка кад је човек научио да запали ватру и приметио да га она не само греје већ и осветљава његову шпиљу.

На разним местима у Европи пронађени су у пећинама остаци огњишта која су употребљивали наши прададеки праци. Претпоставља се да им је као гориво служило дрвеће, животињске кости, масноћа а није искључено да су знали и за дрвени угаљ.

Претпоставља се да се прва лампа са уљем или животињском масном појављује пре 50.000 година и да је, вероватно била начињена од лобање неке животиње у чијем се удубљеном делу налазила маст док је фитиљ био начињен од струка уплетених животињских длака.

Пре отприлике 40.000 година човек је направио прву лампу у камену сличну малом базену. У таквој лампи ватра је непрекидно одржавана додавањем животињске масноће; фитиљ је био начињен такође од уплетених длака.

Две и по хиљаде година пре наше ере у Уру и Месопотамији почеле су се употребљавати лампе с уљем начињене од шкољки, затим лампе од злата, такође у облику шкољки; а онда мало помало људи су почели да их праве од разних материјала: сребра, алабастера и тако даље. Фитиљ је био начињен од уплетених длака или тканине.

Неколико векова доцније почиње да се употребљава буктиња. Прве примитивне буктиње биле су начињене од угарка. Касније оне су усавршаване, нарочито на Криту и у Египту где је дрвена мотка (угарак) обавијана кучином или сламом и потапан у смолу односно восак.

(Наставиће се)

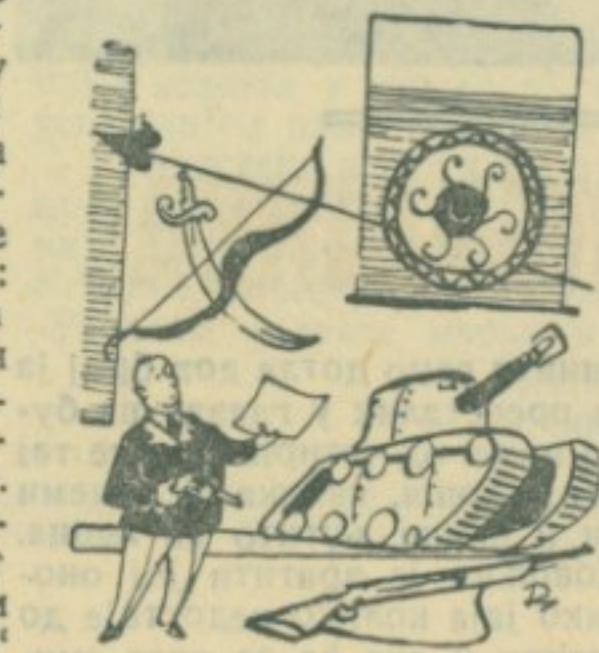
Оружје на позајмицу

Месје Пјер Дирен несумњиво је једини у Европи директор велике фирме који своје посетиоце дочекује играјући се револвером.

Дирен има нарочиту дозволу француског Министарства одбране да у свом предузећу држи око 10 тона оружја из разних епоха. За најкраће време Дирен може сваког плаћеног способног муштерију снабдеи ватреним оружјем (кирија за један митраљез за 24 часа износи 30 нових франка). Али, за изнајмљивање оружја постоји један услов: да се употреби искључиво за снимање филмова. Ниједан преступник не може из тог арсенала да добије чак ни средњовековни лук са стрелама. Највећа и највернија муштерија ове фирме је продуцент Дариј Занук који је приликом снимања филма „Најдужи дан“ само за једну ноћ испалио 40

милиона пушчаних и топовских зрна.

Дирен не може да услужи муштерију само ако она тражи да одмах добије тешки или топ. Али, ако се поручбина пријави дан-два раније, муштерија може бити сигурна да ће добити оно што жели.

ТРИНАЕСТОГОДИШЊИ КОМПОЗИТОР

Ове године у Британији је новчану награду од 10.000 нових динара из задужбине Питера Стојвесанта за „набавку хартије за писање нота и другог материјала ради унапређења својих студија музике и композиције“ добио композитор који има свега 13 година.

То је Оливер Насен, син главног свирача дубл-баса Лондонског симфонијског оркестра. Оливер пише музичке композиције од своје шесте године. До данас његов „опус“ броји 60 дела.

СВИЛЕНО МАЈМУНЧЕ

Герман Цесон, трговац орхидејама из Сан Франциска, за време једног путовања по џунглама у сливу Амазона нашао је такозваног свиленог мајмуна. Овај мајмун је необично забаван и немиран и својим оштрим зубима проба све чега се дочепа. Због тога га, кад Цесону дођу гости, затварају у кавез за птице. Мајмун се тада страховито љути јер му се, очигледно, не свиђа када с њим поступају као да је какав врабац.

Свилени мајмун толико је мали да сасвим удобно живи у „дому“ који су му начинили у једној стакленој тегли.

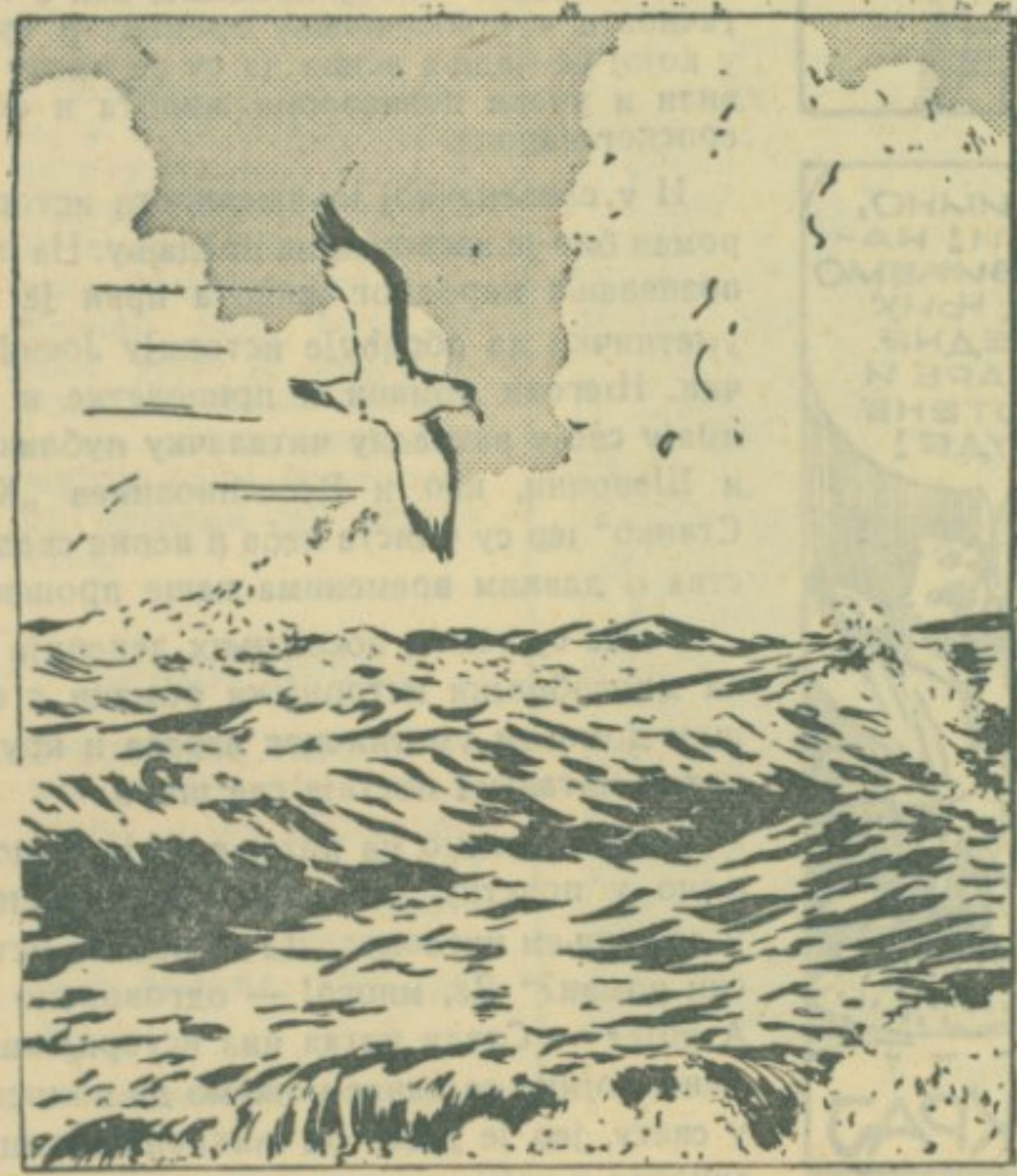
ЈЕДНО ХТЕО ДРУГО ПОСТИГАО

Један несрећно заљубљени младић из Пенсилваније у САД дошао је на необичну идеју: да би умилостивио изабраницу свог срца купио је 365 поштанских карата и са пригодним речима сваког дана слао јој по једну. Може се замислити колико је био ожалашћен кад је после три месеца сазнао да се његова љубљена удала за поштара који јој је свакодневно доносио пошту.

ГЛАДОВАЊЕ ЗБОГ ГЛАДИ

Шведски филмски глумац Пер Оскарсон почео је да гладује. Ујутру он попије само чај без шећера и поједе један двошек, за ручак му послуже јабуку и мало посне супе, а за вечеру кришкицу хлеба и једну маслину. Оскарсон гладује због тога што ускоро треба да игра главну улогу у филму „Глад“. А како могу да с пуним желуцем глумим човека који је гладан? — објаснио је своју одлуку Пер Оскарсон.

ЗАГОНЕТКЕ, ПРОЈЕКТИ, ОТКРИЋА

У Африци, на око 480 километара од града Нија-меја, нађена је фосилна лобања једног крокодила. Судећи према лобањи крокодил је био дугачак 15 метара. Да подсетимо читаоце: већина данашњих крокодила дугачка је 2 до 5 метара а примерци од десет метара представљају изузетак.

Овај за палеонтологе

драгоцен налаз послат је у Париз, у Природњачки музеј. Стручњаци сматрају да је овај крокодил живео пре 100 до 110 милиона година.

Орнитолози истраживачи прстеновали су једног галеба — женку — чије се гнездо налазило на Антарктику на обали Росовог мора и пренели је у дубину антарктичког континен-

та, према Јужном полу, и ту је пустили.

После десет дана птица се прелетевши 1300 километара ледене пустиње нашла поново крај свог гнезда: хранила је птиће и доводила у ред свој дом који је „супруг“ у њеном одсуству запустео и испрљао.

Овај опит представља још један покушај орнитолога да нађу одговор на питање: како птице налазе пут до својих гнезда?

Мимоза је нежна и крхка биљка. А ипак се показало да се овај поетски цветић, симбол слабости и нежности, може понашати као прави дизајн терета.

Један баштован привезао је за гранчицу мимозе мали тег који је савио биљку готово до саме земље. Али нису прошла ни два часа а гранчица се исправила и подигла тег. Пошто је пу-

стио биљку да се извесно време одмори, баштован је окачио о грану већи терет. Грана мимозе се опет савила и после извесног времена исправила се и подигла терет. После четворо-недељних опита та грана била је неупоредиво јача од других, „нетренираних“. Изменио се и изглед гране — спортисткиње: постала је лепша, имала је више цветова и у свему је претекла своје „слабе“ сестре.

Амерички научник Х. И. Мајбах после вишегодишњег проучавања утврдио је да и комарци имају свој „укус“: они најрадије нападају особе с тамнијом косом: црном и кестењастом. Поред тога комарци више „воле“ младе особе од старијих људи. Узрок ових наклоности Мајбах није успео да открије.

Волимо ли да читамо историјски роман, историјску приповетку, драму? Ово питање поставља се нашим читаоцима више од сто педесет година и на њега се увек потврдно одговарало: да, волимо га. „Историјска збита“ кроз славу прошасту нашег народа спроводе нас и поткрепљују. Хотели тиме рећи да ми нисмо тиква без корена живући међу народима какви су Мађари и Немци, и да се имамо са чим пред њим показати. Пишите, љубљени наши списатељи, дела из славе наше народне и за њој славу нашу будућу — тако у бечким „Новинама српским“ пише 1817. године један Новосађанин. Међутим, то није усамљено мишљење једног појединца. Ако погледамо број претплатника — „пренумераната“ — на књиге које су излазиле у првој половини 19. века, видећемо да их је највише на оне које су бар по наслову историјске садржине, биле оне од домаћих писаца или прераде из стране књижевности. Вук Стефановић Караџић, уз помоћ пријатеља и државних власти у Србији, тек пред крај живота успео је да за свој „Правителствујући совет“ (1860) прикупи око 3.000 претплатника, што се сматрало оптимним успехом. А једна наша „посрба“ (прерада) под називом „Крстоносци“ (1830) имала је преко 56 штампаних страна претплатника и још их се после уписало за пуних десет страница. Та прерада, поред домаћих „историјских романа и приповедака“, карактеристична је за начин представљања „историје“ и за расположења и однос тадашње српске читалачке публике према оваквим „списатељским сочиненијима“. Захваљујући баш том произвољном „посрбљавању“ које је извршио родољубиви преводилац, „Крстоносци“ су постали један од оних комада који и са позорнице изазивају највећи ефекат.

— Што се тиче превода овог, милим родољубцима мојим исповедам да се оригинала држао нисам, но да сам слободно, и то по својству нашег језика, умножио предмет овог дела, не марећи што сам с тиме много већи труд себи проузроковао, но само из једног родољубља на Србију преобразио.“

С Милованом Видаковићем у нашој књижевности појавила се „романтичка приповетка“. Он је подарио све своје будуће последнике, поред мноштва неискоришћених сентименталних мотива, и народним именима које су они богато користили. Тако се Роберт Витерунген у овој нашој „посрби“ преобразио у Љубомира „крстоносног срдара“, главна јунакиња у Милеу, хацинију из Јадра; паши легат Адхенар — у владика Божицара, а и иначе је читав ова драма пуна крстоносних срдара с лепим народним именима: Витомир, Бранко, Братољуб, Властољуб итд.

Током низа деценија у српској књижевности историјски роман и приповетка нису се много удаљили ни од оних Видаковићевих као ни од ове „Крстоносне драме“. То показују и њихови наслови: „Цвет невиности или Добривољ и Александар“ (1827), „Освета и судбина или Драгомир, жупан требињски“ (1830); „Жалостна прикљученија Драгољуба

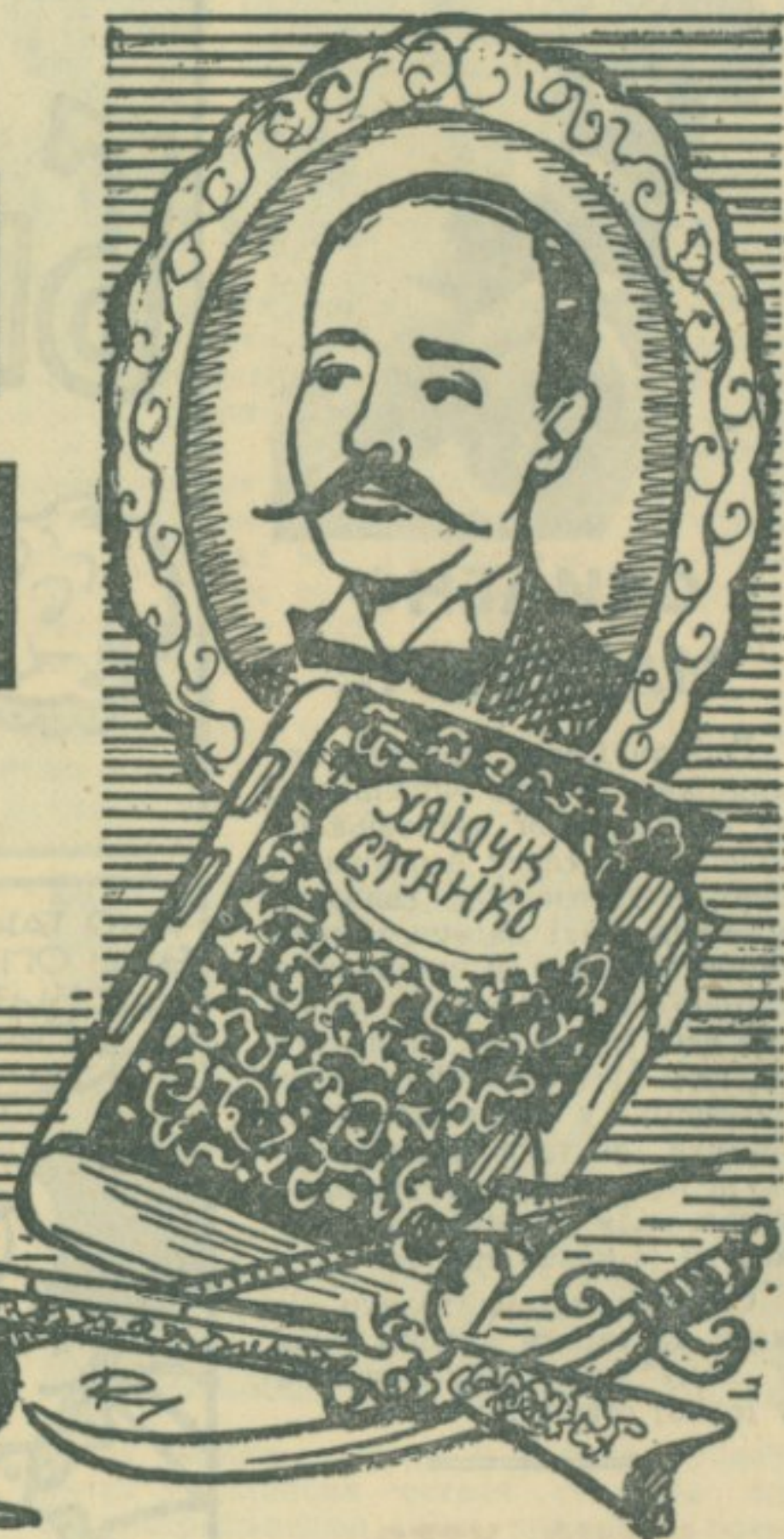
и Љубице“ (829); „Племенита и силна љубав“ (1821) итд.

Читалачка публика захтевала је „историјске теме“ па ма какве оне биле, у прози, поезији или драми. Као комедиограф Јован Стерија Поповић није откривен за живота већ пола века касније. Његови савременици ценили су га као позоришног писца и историјских драма и играка а изнад свега био је хваљен по својим „жалосним позорјима“ „Светислав и Милева“, „Милош Обилић“ и другим сличним. Кад су се такви његови позоришни комади 1842. приказивали у „Београдском театру на Ђумруку“ — „театар је био пун зрители (гледалаца) — који су повторавали извјесне части“ (тражили да се понове извесни делови).

И тако је деценијама трајало: хоћемо историјска збита, изјављује читалачка публика и томе се повинују сви они који раде на српској књижевности.

Исти је такав случај и у Хрватској: историјска драма и историјска приповетка заузимају најважније место. То „племенито“ узбу

ВОЛИМО ЛИ ИСТОРИЈСКИ РОМАН

ђује успавану народност и подсећа је на стару славу, на њену прошлост, на њене славне дане. Поред тога треба истаћи да је одиста требало „будити“ па потом и оживети та стара предања која су у делима хрватских књижевника, иако често исцупљена оптерећена списатељском маштом, без сумње имала широк утицај на хрватску читалачку публику која је дуго била осуђена на немачке књижевне производе.

Аугуст Шеноа, који је у југословенској књижевности историјски роман довео до врхунца, могао је своја дела да назове сасвим кратко „Сељачка buna“, „Златарево злато“, „Клетва“. Међутим, неколико деценија пре било је у моди да се дају врло звучни наслови, вероватно да би се привукла пажња читалаца: „Убиство на Гребенграду“, „Крвави мост у Загребу“, „Црни Видовдан на Лоборграду“, „Два брата витеза, трећи издајник“, и слично.

За своје историјске романи и приповетке српски и хрватски писци одабрали су углавном личности и догађаје из средњег века.

Понека историјска личност или рушевине неког замка били су довољни да се око њих развије фантастично-романтична радња и приповетка је готова. У српској и хрватској књижевности објављено је на стотине таквих „сочиненија“, која су увек била радо читана прештампавана и растурана путем „књижара-покућараца“ или на ваџарима. И поред све поразне критике такви састави још су дуго живели па се још до овога рата у многим књижарама могао да нађе и „Љубомир у Јелисијуму“, „Убиство на Гребенграду“ и сличне списатељске творевине.

Многи наши истакнати књижевници, па и научници, настојали су да се огледају у овом „историјском фаху“. Јаков Игњатовић, ненадмашни реалист, написао је и неколико историјских приповедака до којих је много држао. Песник Јован Јовановић-Змај такође је написао једну историјску приповетку и то сасвим у духу старинских причања. Треба напоменути да је читалачка публика заводела ту његову приповетку на што је Змај био особито поносан.

И Стеван Сремац је много полагао на своје историјске приповетке у збирци „Из књига староставних“, а за њих данас мало ко зна.

У ствари прави историјски роман, заснован на архивској грађи, чија је радња документовано уклопљена у одговарајуће време — први је у југословенској књижевности створио велики хрватски романописац Аугуст Шеноа. Његови романи с тематиком из забрбачке и уопште хрватске прошлости не само што и данашњег читаоца плене лепотом књижевне обраде већ могу да послуже и као допуна упознавања одређених раздобља хрватске историје. Ту ванредну Шеноину студиозност потврдили су и најистакнутији хрватски историчари од којих су неки, говорећи о Шеноу и његовим историјским романима и приповеткама, истакали да су у проучавању извесних раздобља у хрватској прошлости ишли за њим или упоредо с њим како би осетили „дах и боју времена“ које проучавају.

После Шеноа у Хрватској мало ко је смео да се посвети писању историјских романа, а да није пре тога извршио извесна архивска истраживања и проучио време у које ће поставити радњу дела.

У новијој српској књижевности највећи успех имао је „Хајдук Станко“, историјски роман Јанка Веселиновића из првог устанка. Написан је на основу предања, али с толико тачности у приказивању времена и средине у којој се радња збива да су се писцу задивили и учени познаваоци живота и обичаја српског народа.

И у словеначкој књижевности историјски роман био је заснован на предању. На основу познавања народног живота први је почео уметнички да обрађује историју Јосиф Јурчић. Његови романи и приповетке и данас имају своју захвалну читалачку публику као и Шеноини, као и Веселиновићев „Хајдук Станко“ јер су одиста лепа и верна сведочанства о давним временима наше прошлости...

У нас су током последњих деценија наста ли многобројни историјски романи с највишим дометом уметничког израза и круг њихових читалаца постаје све шири.

Да се вратимо на питање, које је постављено у почетку. Исто питање упућено је и данашњем читаоцу: „Да ли волите историјски роман?“ Да, много! — одговорено је. — А које? — Следи читав низ историјских романа, којима се данас можемо да поносимо и у свету, јер је један од њихових писаца одликован и највишим светским признањем.

АЛИ БАБА

И ЧЕТРАДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

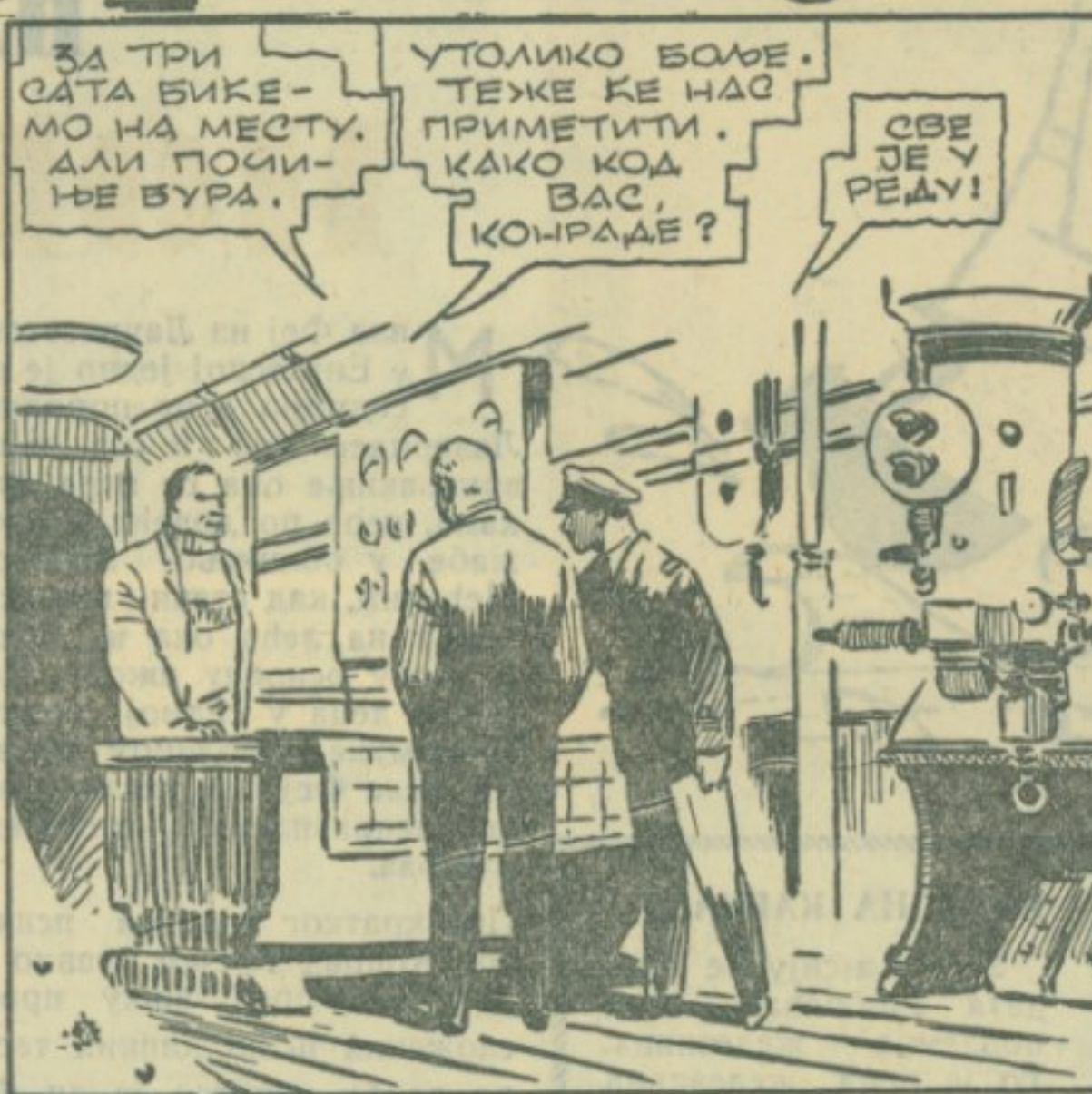
Саша у долази у помоћ

ЦРТА
И
ПИШЕ
Б.ЛОБАЧЕВ

ЕХ, ДА СМО ПОЧЕЛИ КРМУ.
МИРО, ДРЖИ ЈЕДРО. ЈА КУ
УПРАВЉАТИ ВЕСЛОМ.

У
ТО
О
В
А
М
Ш
И

ЗА ТРИ
САТА БИКЕ-
МО НА МЕСТУ.
АЛИ ПОЧИ-
ЊЕ БУРА.

УТОЛИКО БОЈЕ.
ТЕЖЕ ЊЕ НАС
ПРИМЕТИТИ.
КАКО КОД
ВАС,
КОМРАДЕ?

СВЕ
ЈЕ У
РЕДУ!

ДРАГАНЕ, НЕ МОГУ ВИШЕ, РУКЕ СУ
МИ УТРНУЛЕ!

ДРЖИ СЕ, МИРО!
ОБАЛА МОРА ДА
ЈЕ НЕДАЛЕ
БЛИЗУ.

ЈАК УДАРАЦ ВЕТРА ПРЕЛОМИО ЈЕ ЈАРБОЛ
МИРА ЗАМАЛО ШТО НИЈЕ ПАЛА У ВОДУ...

... СПАСАВАЈУЋИ
ЊУ ДРАГАН ЈЕ ИСПУСТИО ВЕСЛО.

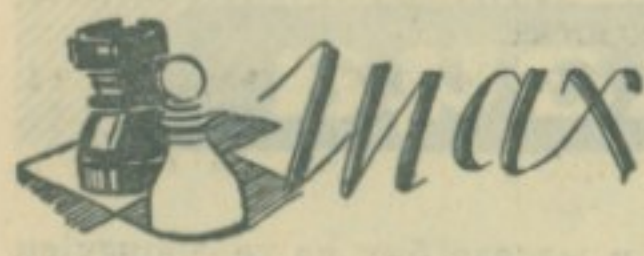
ВЕК ТРИ ЧАСА ТАЛАСИ СУ СЕ
ИГРАЛИ ЧАМЦЕМ...

ТЕШКО
ДА ЋЕ СЕ
УСУДИТИ
НА МОРЕ
ПО ОВАКВОМ
ВРЕМЕНУ?

ГОСПОДИНЕ КАПЕТАНЕ,
ЧАМАЦ!

ТО СУ
ОНИ!

СИМУЛТАНКА НА РАДИО-ТАЛАСИМА

Пре десет година поникла је идеја да се преко Естонске радио-станице одигравају симултане утакмице са ученицима широм Естонске ССР. Предлог је прихватио мајстор спорта Јуриј Александрович Рандвир, познат као један од најбољих шахиста републике и њен вишеструки шампион. Његов биланс за седам плодних година отако се бори на радио-таласима изгледа овако: 556 добијених партија, 58 нерешених игара и 23 пораза. Али, број невидљивих противника био је неупоредиво већи. Против мајстора су се у појединим партијама борили читави пионирски одреди, разреди, школе, тако да се сматра да је неколико хиљада дечака и девојчица било обухваћено такмичењем.

Ево како је текло ово такмичење. Сваке среде изјутра мајстор је журио у редакцију дечијих емисија Естонског радија где га је чекало брдо поште. Најмање стотину писама односно је кући и примљене потезе уписивао у огромну свеску. То му је од-

носило доста времена, а осим тога неки малишани су тражили да им се поново јави одговор на њихов потез. Разлога је било много: један дечак је писао да је дошло до прекида струје баш у време емисије, други је добио госте па је радио морао да се искључи или је „у одлучујућем моменту кад је требало да запишем потез заљажало куче...“

Пошто би завршио са шаховском администрацијом, мајстор је давао одговоре. Било је простих позиција и слабих противника где није требало много размишљати. Међутим, претежни део партија захтевао је дужу студирану позицију, а времена за то није било. Рачуница је показала ако би се за сваки потез утрошило само пет минута, свака партија би просечно трајала осам часова. Због тога се дешавало да је мајстор чинио почетничке грешке што је изазивало чуђење и коментаре малих шахиста. У једном писму стоји: „Хвала чико, за новогодишњи поздрав и за пешака кога сте ми оставили. Ја ћу њега узети коњем, а вама са-

своје стране желим много успеха у новој години. Јан“. Обично је ноћ била при крају кад је Рандвир завршавао давање последњих одговора и припремао текст за радио. Следећег дана вршено је снимање емисије на магнетофонску траку и одмах увече емитовани су одговори. И тако то траје сваке школске године од октобра до маја. Недовршене партије иду на процену судији, интернационалном мајстору Иву Неју. Завршетак сваке школске године означава и крај овог великог такмичења у коме добијају награде сви који су били бољи од мајстора Рандвира.

ЛАСКЕР И ЦИГАРЕ

Ласкер је био познат као страстан пушач. На карикатурама је представљан с огромном цигаром у устима и облаком дима који је обавијао и шаховску таблу и противника. Многи су се љутили на његову пушачку страст, па су за своје поразе кривили слаб квалитет дуван, који им је сметао и опијао их.

Непосредно пред меч са Штајницом за првенство света Ласкер је добио на поклон од неког симпатизера кутију цигара уз упутство: „Пушите ове цигаре за време меча. Оне ће вам сигурно донети срећу“.

Ласкер је пробао једну од њих и разочаран, јер се није разликовала од сламе, бацио кутију с поклоном. Али крај приче није био ту. Неколико недеља пошто је меч био завршен и Ласкер промовисао за првака света, даровао и нови шампион су се срели. Пошто је поздравно Ласкера, приметио је: — Видите, моје цигаре су вам донеле срећу!

— Да, оне су ми донеле срећу, — одговорио је Ласкер.
— Ви сте их наравно пушили? — упитао је дарјеливи симпатизер.
— Не! Ја сам их поклопио моме супарнику и у томе лежи срећа за моју победу у мечу.

Академија ђрош и ђримесечења

Француска академија која се стара о чистоти француског језика одлучила је: глагол алунирати не може се прихватити. До те одлуке дошло је после меког спуштања „Луне-9“ на Месец. Пишући о том догађају француски листови употребили су две речи које не постоје у академичном речнику француског језика: алунирати (при месечити) и алунирање (спуштање на Месец). Обе речи створене су по истој аналогiji као и речи признате од француских језикословаца: атерирати (при-

земљити) и атерирање. Академија одбија да прихвати „примесечење“ образложући свој став тиме што би то значило отварање врата новим, сличним кованицама. Јер, кажу академици, у том случају и освајање Марса, Венере и других планета захтевало би стварање и приhvаћање нових глагола и именица. Академија сматра да за слетање и спуштање на друге планете треба употребљавати глагол — атерирати, иако је његово буквално значење: приземљити.

Шампион Атлантика

Као млади шампион Сједињених Америчких Држава 1909. године путовао је преко Атлантика Франк Маршал. У салону брода за пушаче непрекидно се играо шах. Маршал је често ту навраћао, али ниједном није сео за шаховски сто. Ипак једном приликом интересантан положај на табли привукао је његову пажњу и он се није могао уздржати од при-

мебде: „Ако жртвуете даму на пољу г6, можете објавити мат у четири потеза!“
— Оставите, молим вас, ваше примедбе за себе — нервозно му је одговорио шахиста који је требало да прими мат у четири потеза. — Ја сам шампион овог брода и до данас мене још нико није победио. Позивам вас на меч.
— Врло ми је мило што сам се упознао с шампионом брода, али нисам расположен за игру — учтиво је одбио Маршал.
— Не бојте се млади човеце, одговорио му је „шампион Атлантика“. — Ја ћу вам дати за уступац топа.
— То је врло љубазно с ваше стране, али топа не могу да примим. Ако баш толико желите да играте, ево, ја вам дајем топа за уступац.

То је било исувише за самоувереног шахисту.
— Чујте, нико се није усудио да ми понуди такав уступац — изјавио је он важно.
— Предлажем вам да играмо уз улог од двадесет, не него од 50 долара!
— Врло радо бих играо с вама и уз улог од 150 долара, али би то било нечасно. Моје је име Франк Маршал.

ПЕШИЦЕ ПРЕКО МОРЕУЗА

Ларс Брејк из Стокхолма велики је љубитељ спорта на води. Недавно је Бејк дошао до закључка да је много занимљивије кретати се по води без помоћи моторног чамца. Због тога је поручио из Јапана специјалну обућу — нешто слично јастучићима за надување са отвором за стопала — и почео да тренира ходање по води. Он намерава да пешице пређе преко Ересуна, мореуза који дели шведски град Малме и главни град Данске — Копенхаген.

ШАМЕТ НА ПОЕНЕ

Мала Феј из Лаунчестона у Енглеској једно је од седморо деце породице Лазаридес. Као и све њене вршњакиње она се игра луткама, вере по дрвећу и лови жабе у оближњој мочвари. Међутим, кад стави школску торбу на леђа она не креће у месну основну школу. Док друга деца у седмој години муче муке с таблицом множења мала Феј већ улази у тајне неправилних латинских глагола.

Пре кратког времена психолог Конрад Грејем ставио је девојчицу пред тешку пробу сложених психолошких тестова да би испитао је ли Феј достојна да ступи у енглески клуб супермозгова „Менса“, уско друштво „најпапетнијих глава на свету.“ На чуђење психолога Феј је са лакоћом решила тестове, које сдамдесет одсто студената Ок-

СЕРИ, ПРЕДСЕДНИК КЛУБА „МЕНСА“

ФЕЈ ЛАЗАРИДЕС СА СВОЈОМ ЛУТКОМ

сфорда није способно да реши за одређено време. Коефицијент њених интелектуалних могућности оцењен је са 154 поена док интелектуални капацитет одраслог човека износи просечно 100 до 120 поена. Задатке и тестове на које је она с лакоћом одговорила није у стању да реши 98% људи нормалне интелигенције. Клубу „Менса“ који је 1945. године основан и Оксфорду припада 10.000 људи изузетног интелектуалног коефицијента. Један од његових чланова је тумач ОУН из Женева који зна 50 светских језика и течно говори 20, међу којима кинески, хиндустански, и пенципски. Другом члану „Менса“ који је рачуноводствени стручњак из САД забрањено је да учествује на квис емитијама „све или ништа“ свих телевизијских мрежа САД. Разлог: он је само у току прошле године зарадио на тај начин 50.000 долара.

ЗА РОБИНЗОНА

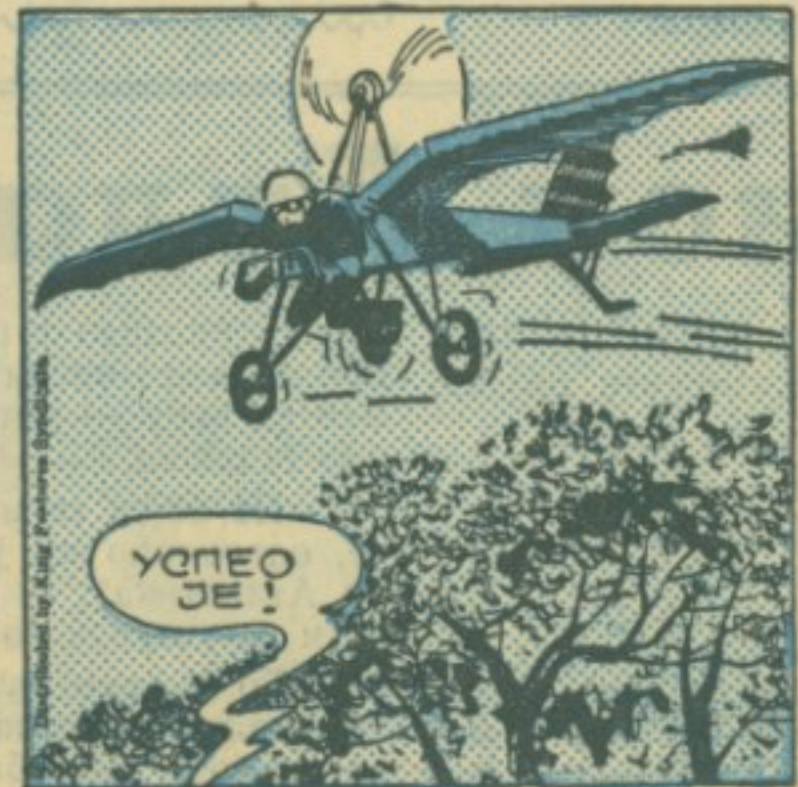
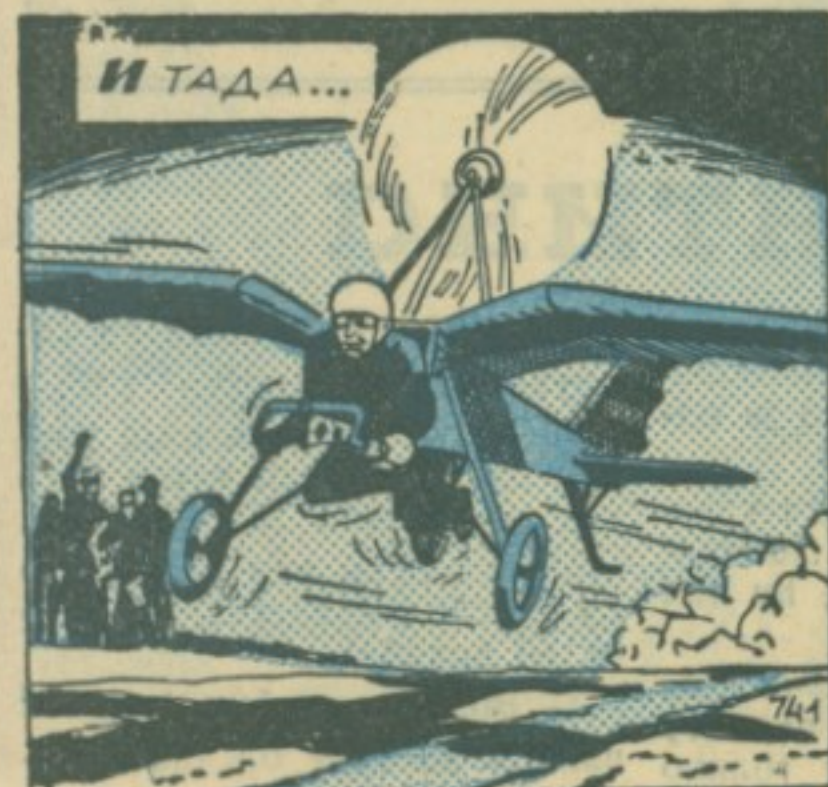
Број особењака који желе да живе попут Робинзона, потпуно изоловани од света, стално расте. Имајући то у виду грчко Министарство финансија објавило је списак 2000 малих острва која издаје „под кирију“ на 99 година.

ПРВА НА КАВКАЗУ

У Тбилисију је предата саобраћају нова подземна железница. То је прва железница те врсте на Кавказу, четврта у Совјетском Савезу а 26. у свету. Радови су били изузетно тешки: тунел је пробијан у стеновитом тлу, а требало је савладати и подземне воде.

WALT
DISNEY

МАЈМУНСКИ СТРИП

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Драга редакцијо,

Ученица сам VI разреда и желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из СССР на руском језику. Молим вас да ми то омогућите.

Весић Драгана
Алексинац — Душана Трифунца ба

Видим да сте у вашем листу увели и нову рубрику у којој позивате читаоце да пошаљу своју адресу ако желе да се дописују. Како желим да стекнем нове пријатеље, одлучно сам и ја да вам пошаљем своју адресу. Зато вас молим да је одштампате у једном од ваших следећих издања „Политикиног забавника“.

Станојевић Владимир
Хоче при Марибору
Похорски Двор
Санаторијум

Желео бих да се дописујем с децама и девојчицама из Југославије и иностранства на српскохрватском и руском језику. Пошто сам селенит и ваздухопловни моделар желео био да размењујем планове за израду летелих модела и сличице селенита.

Миловановић Драган
Београд, Вишњичка 90а
Карабурма

Радо и стално читамо ваш лист. Рубрика „Писма читалаца“ веома нас је обрадовала. У „Забавнику“ смо увек налазили забаву, занимљивости из науке и технике, једном речју све што смо тражили. Пошто смо ученици техничке школе многи чланци у вашем листу су нам користили у школи. Ученици смо треће године металуршког смера и имамо по 17 година. Желели бисмо да се дописујемо са друговима и другарицама из земље и иностранства. Могу нам писати на немачком и руском.

Пајкић Славољуб и
Игњатовић Ранко
Бор — ул. 7 јула 24

Ученица сам VII разреда основне школе у Бања Луци. Желела бих се дописивати са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства а нарочито из СССР. Скупљам разгледнице и марке.

Зорићкић Снежана
Бања Лука
У козачке бригаде

Веома сам се обрадовао томе што сте нама скупљачима изашли у сусрет, тј. решили се да нам помогнете у успешнијем размењивању и попуњавању наших колекција. Користећи вашу доброту молим вас да штампајући ове моје ретке јавите осталим скупљачима из Србије, Македоније, Црне Горе и БиХ да скупљају стари новац: Аустро-Угарске, Србије, и Црне Горе. У замену дајем: новце Аустро-Угарске, салвете марке и разгледнице.

Каташић Јосип
Сомбор — Титоградска бр. 5

СТАРА ПЕСМА, ЛЕПА ПЕСМА...

На музичком небу Француске синула је нова звезда. То је двадесетдогодишњи Салваторе Адамо који је по популарности међу младима надмашио доскора водећег Жона Холидеја. Нови не су пуне његових фотографија, а продавнице грамофонских плоча снимцима његових последњих шансона. Преко пет милиона продатих плоча су најбољи доказ да је Адамо освојио срца младих и старих.

Отац младог певача пореклом је сиромашан сељак са Сицилије. Како није имао довољно новца да исхрани своју породицу, после рата је емигрирао у белгијску рударску провинцију Хејно. Породица се брзо увећала. Ускоро је требало исхранити седам дечака и девојчица.

Деца су била примерна. Међу њима највише се истицао Салваторе. У школи је био увек међу првима. Био је најбољи певач у хору и популарно крило школске фудбалске екипе. У петнаестој години синови белгијских рудара по правили наслеђују породичну традицију и прихватају се очевог позива. Међутим, Салваторе је био сувише добар љак. Његов отац је одлучио да сви у кући стегну каиш да би он могао да настави школовање. Али Салваторе није само од-

личан љак. Он је писао стихове а затим их, са урођеним италијанским музичким темпераментом, претварао у мелодије. Другови се одушевљавали њиме, он је центар ових приредби, сви га подстићу, храбре.

Када је 1960. године једна група радио-сниматеља прошла кроз рударско насеље Цемпа, другови седамнаестогодишњег Салватора наговорили су га да запева пред стручњацима. Младић се сненивао. Певај, певај, Салваторе! — храбрили су га углас. Салваторе је запевао и одушевио зналце. Они су га и пријавили на једно такмичење певача аматера. Осмина финала, четвртина, полуфинале и најзад финале. Круна свега била је победа у финалу. То је био тријумф на првом кораку.

Од тада је Салваторе имао успех где год се појавио. Шарл Азнавур му је једног дана предао награду „Гран при“ као најбољем младом певачу Француске. Његове песме „Снег пада“, „Девојка на обали мора“, „Дозволите ми“ и друге стекле су светску славу.

Салваторе је данас славан и богат. Међутим, није се ни за длаку изменио: и данас живи у многочланој породици и другује с младићима из Цемпа.

АДАМО КРАЈ ЈЕДРИЛИЦЕ КОЈУ СУ МУ ПОКЛОНИЛИ ПРИЈАТЕЉИ

У СТАНУ (ЛЕВО) КОЈИ СЕ НАЛАЗИ У ЗГРАДИ ИЗГРАЂЕНОЈ У ФЛАМАНСКОМ СТИЛУ (ДЕСНО)

Своје песме Салваторе пева својим друговима а затим младима Белгије, Француске, Швајцарске и целог света. Често се чује питање: у чему је тајна муњевитог успеха младог Салватора? Одговор дају његови другови и стотине хиљада младих који га воле. Стил певања Салватора је антије, супротан помодном вр-

скању и лелекању које је последњих година стекло много присталица. Салваторе компонује песме из срца и пева их срцем. Оне су мелодичне. Он не пева као Американци, кажу његови обожаваоци, и није глуп као је-је певачи. Он је песник, нежан и зна шта је љубав.

Салваторе не тражи своју

инспирацију у америчком цезу и ритму. Он оживљава да-леке и меке мелодије Јаве, тангоа и малих валцера. Он васкрсава благо старе музичке ризнице Европе. Певачи је-је су изгубили моћ говора, заборавили реч. Адамо прича лепе али једноставне приче. Свака његова песма је изговорени доживљај.

ПРВАК УГОСТИТЕЉСТВА

Недавно је у Њујорку умро у 62. години Анри Суле, представник високог угоститељства и кулинарске вештине. Према једном познатом туристичком водичу, Суле се налази међу петорицом најбољих ресторатера света.

Он је дошао у Њујорк 1939. године за време светске изложбе и организовао ресторан у француском павиљону. Отад је боравио стално тамо и водио свој ресторан „Павиљон“.

По речима једног гас тровома то и није био ресторан, него једна институција. То је био Лувр угоститељства.

40 ХИЉАДА ШАНСОНА

Француском Друштву музичких аутора, композитора и издавача сваке године пристигне око 40.000 шансона. Од тога броја 6.500 се изда, 3.000 се сниму на грамофонске плоче, 150 заволе слушаоци, 10-15 постигне велики успех и донесу знатне материјалне користи свом аутору и издавачу.

БРАЈАН МК ДЕРМОТ И ЕН ЛОСОН КАО ВОЛТЕР И КОНИ

Најновија серија „Енглески преко телевизије“, коју прате и многи наши гледаоци на својим малим екранима зове се „Волтер и Кони“. Ове емисије су популарне у многим земљама света па није чудо што врло често гледаоци упућују писма енглеској телевизији или лично Волтеру и Кони са молбом

да им пошаљу фотографију или аутограм. Нарочито они најмлађи желе да сазнају нешто више о овим популарним телевизијским глумцима. Додносимо одломке из једног интервјуа с Волтером и Кони.

На питање да ли јој годи популарност коју је стекла, „Кони“ јетко одговара:

— Људи ме никада не пре-

ВОЛТЕР И КОНИ — КО СУ ОНИ?

познају ако нисам у друштву са Волтером.

Овде је Волтер упао у реч и обратио се Кони: Па, ја мислим да знам зашто те не пре познају: ти тако често мењаш фризуру, Ени.

— Људи често мисле да смо Брајан и ја супрузи у обичном животу наставила је Ен. Када смо снимали последњу ТВ серију филмова, ја још нисам била удата. Пре четири месеца она се удала за глумца Александра Девиона.

Ен има 26 година и одрасла је у Карагу, у јужној Ирској. То је крај познат по добрим тркачким коњима. И сама воли коње и коњске трке.

Брајан на филму изгледа неспретан, неспособан да било шта сам уради. Таква му је улога. У обичном животу он је сушта супротност.

Ево шта Брајан каже о себи:

— Ја сам апсолутно необразован, мислим без икаквих сведочанстава и школских диплома. Мајка ме је први пут довела на аудицију када ми је било 12 година и од тог до ба био сам увек толико запослен у глумачкој академији где сам студирао глуму да практично нисам имао времена за „обично и нормално“ школовање.

Ен и Брајан говоре стандардним јужним енглеским дијалектом, којим говоре образовани јужњаци у Енглеској.

Потребно нам је шест месеци да снимимо серију филмова — каже Ен. — За то време потпуно се повлачимо из свакодневног живота и не појављујемо се у „живим“ ТВ емисијама, тако да неки људи верују да више не радимо на телевизији. Но мада је посао око снимања нових серија ТВ емисија доста напоран, не сматрам да је сувише тежак.

Трке ме не занимају толико као пре — наставља Ен. — Мислим да се жена интересује за оно што је интересантно за њеног супруга. Мој муж воли тенис, шах и сквош. Играм често тенис са њим, а купила сам и гарнитуру шаха са огромним фигурама.

Ту је Брајан уздахнуо једним од својих познатих уздаха. — Купио сам и ја једну кућицу у Сафоку, на источној обали Енглеске. Сада тамо мирно живимо. Имамо велики травњак и воћњак. Мали базен и два ловачка пса — гајимо расне псе за трке.

СЦЕНА ИЗ ФИЛМА „ВОЛТЕР ПОГАЂА МЕТУ“

Увече обично одлазим у крчму и уживам у кригли пива.

Обоје се слажу да је теже човек се осећа као да чини глумити у емисијама него на нешто заиста корисно — учвршћује међународно пријатељство.

„ВОЛТЕР И КОНИ ПЛОВЕ РЕКОМ“ — ЈОШ ЈЕДАН ЗАЈЕДНИЧКИ НАСТУП

ЕКОНОМСКА ШПИЈУНАЖА

Економска шпијунажа у Француској, нарочито у високој моли и индустрији аутомобила је сваки даноч све већа. Међутим, ни у Америци није боље и због тога је недавно основана једна агенција за „контрашпијунажу“ у којој је запослено најмање 500 детектива.

КУПЦИ ЦВЕЋА

Французи купују — речено језиком статистике — 300 грама цвећа годишње, Немци 600, Швајцарци 900 а становници скандинавских земаља 1200 грама.

У ФИЛМУ: „НОВИ ПЕШИР“

НЕОБИЧНЕ БОРБЕ МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА

Супротно уобичајеном ве ровању животиње, па чак и најозлоглашеније звери, нису ратоворне. Оне се разрачунавају само у крајњој нужди. То је најчешће онда ка да се бране, ако су преплашене или у доба парења. Овакво мишљење заступа и у исто време описује необичне видове борбе међу животињама француски природњак Реми Шовен у недавно објављеном делу „Техника борбе између животиња“.

Оружје за борбу животиња ма је подарила природа: зубе, рогове, канце, копита или вр ло убојите предње ноге као на пример код жирафа. Птице по

правилу користе кљуна. Кад се обрачунавају у лету, гаврани се окрену тако да су им канце управљеним небу и дочекују противника кљуном и оштрим канцама.

Слон је изградио посебну тактику борбе против леопарда, јагуара а нарочито против тигра. Све што се одиграва на земљи представља у ствари само припрему за тренутак када ће огромни сисар спретно подухватити тигра сурлом и хитнути га увис. Тигар пада тачно пред ноге слона који га та да немилосрдно изгази.

Познате су борбе између мунгоса и страшне кобре. Из тог двобоја чешће излази као

победник спретни мунгос ма да и кобра понеки пут тријумфује. Скакућући око змије он вреба тренутак када ће је шчепати за врат. Тада за кобру нема спаса.

Многима може изгледати чудно да чак и мирољубиве корњаче воде између себе непоштедне двобоје. Наравно, с обзиром на спорост њихових покрета ту нема ни удараца ни крви. Међутим, побеђени ипак плаћа главом свој по раз. То се догађа онда када његовом спретнијем супарнику пође за руком да га преврне на леђа. Из тог положаја корњача по правилу не може сама да се ишчупа и осушена је да угине од глади.

Многе животиње користе не пријатан мирис лучевина својих жлезда да би противника нагнале у бекство. Низ животиња води прави хемијски рат. Познат је неподношљиви смрад жлезда скункса, америчког твора који чак и најодважније непријатеље натерује у бекство. Ова животиња с великом прецизношћу шприца из својих крупних жлезда смрдљиву лучевину на удаљеност од два до четири метра. Познато је најзад да мрави лу че течност која садржи у високом проценту мрављу киселину.

Занимљиво је да неке животиње које у току борбе осете да ће бити побеђене при-

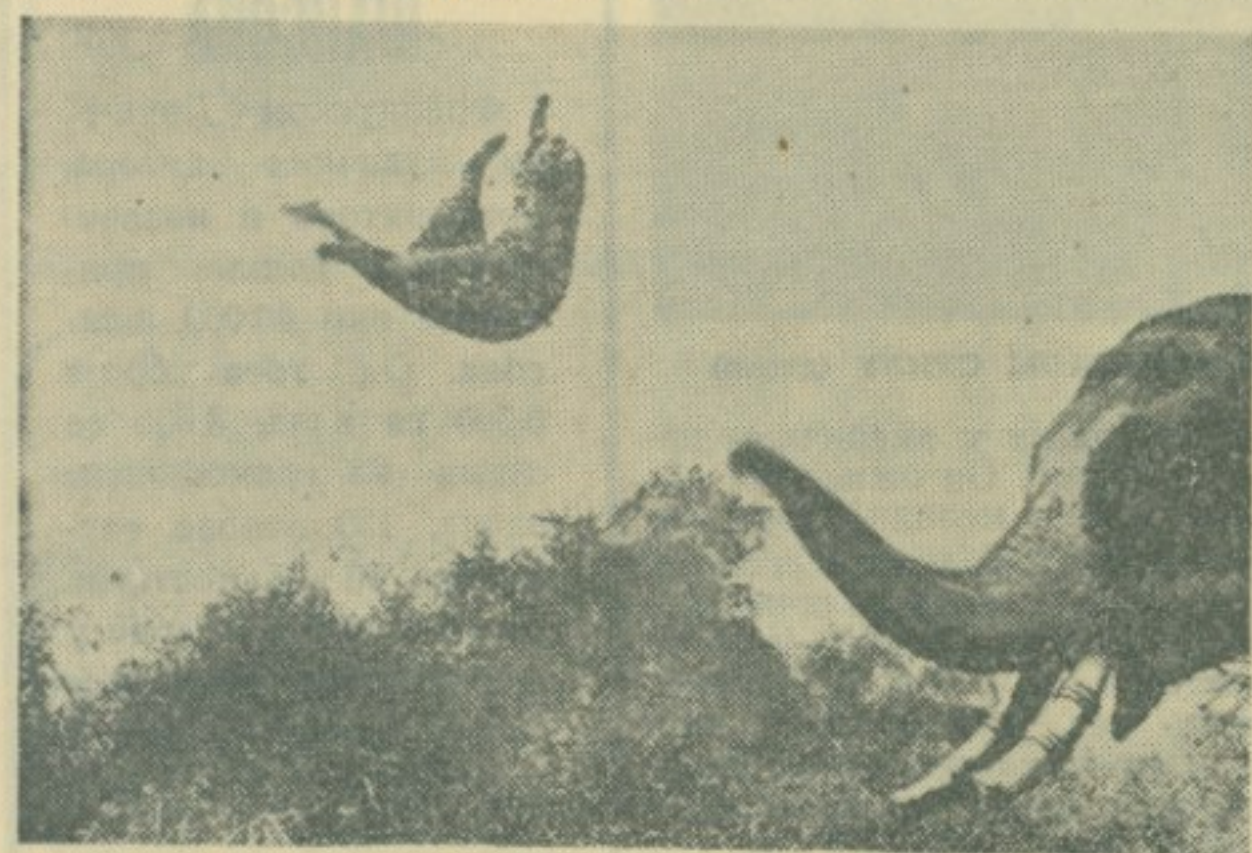
БОРБА КОЊА

међују нарочиту тактику предаје. Миш се у знак предаје усправи на задње шапе и подигне главу тако да изложи зубима нападача врат и стомак, најслабије брањене делове свога тела. То исто чине курјак и неке врсте птица.

Занимљиво је да победник по правилу одмах прекида борбу и напушта свог противника који му се предао! Тако бар тврде неки научници, међу њима и писац књиге из које смо пре нели неке одломке Француз Реми Шовен.

КОВРА И МУНГОС

СЛОН БАЦА ТИГРА УВИС

СА СВИХ СТРАНА

У Јапану су се појавили лонци са дуплим дном и малим електричним мотором: лонци тар воде у оваквом лонцу прокључа за осам минута.

Новчанице НР Кине штампане у Француској, представљају изузетан рекорд. Наиме, текст на њима исписан је на шест језика.

Саонице са коњском запрегом и прапорцима „васкрсле су“ у центрима зимског спорта у Аустрији. Ово ипак није само због романтике већ и због тога што је за туристе опасно да се по снежном и замрзнутом терену возе у својим аутомобилима.

Десет хиљада домаћих животиња: говеда, коњи, пси, живина и др. биће приказано на Пољопривредној изложби у Версају крај Париза, која се одржава у марту ове године.

Музеј Лувр посећује велики број жена. Доказ: само у једном месецу продато је пластичних навлака за модерне шипљате потпетице за 2 милиона старих франака без којих улаз у музеј није дозвољен. Ово се захтева ради заштите паркета.

Многи француски архитекти у својим плановима за нове стамбене зграде, које ће се зидају ове године предвидели су плакоре за сушење рубља. Станари ових кућа имаће посао мање: неће простирати рубље преко конопца.

У околини Лиленхамера, у Швајцарској један сељак је ловачком пушком пуцао на миша који је стајао на орману. Промашно је циљ. Метак је пробио зид и у суседној соби убио канаринца у кавезу. Испод кавеза на софи лежала је сељакова жена. Срећно је прошла. Само се уплашила.

КОЧИЈЕ ИЛИ АУТОМОБИЛИ

Француски статистичари су истим улицама износила је утврдили да су се крајем прошлог века кочије кретале париским улицама брзином од 9 километара на час. Средња брзина аутомобила на тим

улицама износила је 1965. године свега 7 километара на час. И сад се многи Парижани питају: није ли време да се опет врате кочијама?

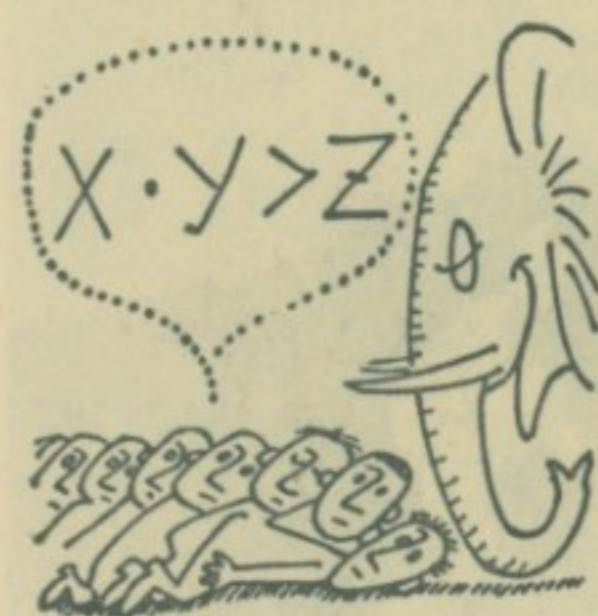

Деца су заиста понекад неподношљива! Такав је на пример мали Алф, коме је свега три месеца, али је пун несташлука. И док мама покушава да дремукца у једном зоолошком арту крај Лондона, он изводи разне ђаволије тако да му она мора да запрети: „Одгришћу ти главу, ако ме не оставиш на миру!“

ИЗ ЖИВОТИЊСКОГ ЦАРСТВА

Чувари у зоолошким вртovima унапред се мире са тим да кад се даје храна животињама у кавезу извесан део мора отићи у растур. Али два сустанара у одељку за мајмуне досетили су се да добијено млеко искористе потпуно. И док чувар сипа из канте старијем и јачем Вендију, Тупи испод њега скупља млеко које се одозго просипа.

МАТЕМАТИЧАРИ И СЛОН

такмичи са слоном: ко ће да надвуче уже, студенти или слон. Како студенти тако и њихови професори били су сигурни у победу. Они су претходно израчунали: ако се снага једног човека (х) помножи са бројем такмичара (у) то ће бити потпуно довољно да се надвлада велика животиња која има одређену „вучну снагу“ (з).

Слон се очигледно уопште није разумевао у математику. Он је просто повукао уже и сви његови противници нашли су се на земљи.

Група студената у Рио де Жанеиру одлучила је да се

ЉУБИТЕЉИ »СУВЕНИРА«

Приликом инвентари сања у клубу Пентагона — америчког Министарства одбране — утврђен је мањак: 10.000 тањира, 2.000 сланика, и 1.200 доза за ше-

ћер. Управа Пентагона позвала је скупљаче „сувенира“ да ове ствари врате, али слаба је намера да да ће се ико томе одазвати.

ДВА ДОРАТА

Александар Александрович Лукин био је за време рата заменик команданта специјалног одреда обавештајаца. О својим ратним доживљајима написао је неколико књига: „Тиха одисеја“, „Обавештајци“ и „Операција Дар“

Догодило се то 2. априла 1943. године у шуми недалеко од села Берсецјани. Наш специјални одред под командом хероја Совјетског Савеза Д. Н. Медведова управо је мењао базу да би био ближе Ровну, граду који су Немци прогласили за „престоницу“ окупираних Украјине. Тог дана пут нам је пресекао један мањи непријатељски одред. После жестоке борбе у руке нам је пао богат плен: оружје, муниција, читава комора са одећом и храном. Запленили смо чак и један фијакер у који је био упрегнут пар сјајних коња. Ех, какви су то коњи били! У животу нисам видео лепши пар дората. А ја сам се разумео у коње јер сам још у грађанском рату служио у црвеној коњици.

Шта да радимо у шуми с тим заиста крајевским коњима? Јер, они нису били привикнути на суров партизански живот. Угинуће. Био сам потпуно пометен. И не само ја. Дмитриј Николајевич Медведов и заменик политичког комесара Сергеј Стехов корачали су натумрени.

Не знам како бисмо решили овај проблем да није било Николаја Кузнецова, прослављеног совјетског обавештајца који је у одреду био познат под презименом Грачев. Кузнецов је радио у Ровну под именом оберлајтнанта Паула Вилхелма Зиберта.

Тих дана требало је да крене на свој наредни задатак. Још једном смо утанчили с њим све појединости операције имајући увек на уму златно правило да за обавештајца нема неважних ситуација.

— Дмитриј Николајевичу, дајте мени те дорате — изненада је затражио Кузнецов.

Његова молба била је природна и разумљива. У то време ми још нисмо имали аутомобиле и мотоцикле. А Кузнецов ипак није могао да у својој гиздавој униформи немачког официра пешачи тридесет километара до Ровна! Да му дамо сељачка кола — ни то није ишло. А ипак смо му одбили молбу. Јер, нисмо знали коме су све раније ти коњи служили. Ако их у граду неко препозна? Читава операција била би доведена у питање.

Али, Кузнецов је толико наваљивао да смо најзадпустили. Само под једним условом: да са фијакером и коњима дође до града и да их тамо просто напусти.

Прошао је један дан. Враћам се увече свом шатору и видим: спутани и разгонећи реповима муве мирно чупкају траву она иста два дората!

Да се није нешто догодило Кузнецову? Јер, према плану он се имао вратити најраније после седам дана. И, разуме се, без коња.

Узнемирен, позвао сам дежурног.

— Шта је, Грачев се вратио?

— Не, никако.

— А откуд коњи?

— Из Ровна. Довели их Мажура и Бушњин.

Ништа нисам схватио. Мажура и Бушњин били су наши обавештајци који су у Ровну имали да изврше специјалан задатак. Али, ниједан од њих није познавао Кузнецова.

Позвао сам обојицу. Момци су дошли ведри, сијајући од задовољства. Утркујући се рапортирали су углас: задатак је испуњен. Похвалио сам их и опрезно, као да се ради о безначајној ствари, запитао:

— А какви то коњи тамо пасу?

Мажурино лице се просто расцветало:

— Ратни трофеј на поклон команди! Извршили смо задатак и одлучили да је време да се вратимо. Идемо тако улицом и наједном видимо: у елегантној кочији вози се према ресторану некакав важан фриц покривен ордењем. Бушњин и ја се погледамо и сместа одлучисмо да такви добри коњи нису за фрица, а нама ће добро доћи да на њима дојашимо до одреда. Ичим је фриц изишао из кочије...

Потпуно сам се охладио... — И ушао у ресторан, а кочијаш-војник некуд отишао — наставио је Мажура не приметивши моје узбуђење — ми смо лепо испрегли коње, одвели их мало даље, а затим... кас.

Одахнуо сам са олакшањем.

— Добро, идите.

Позвао сам одмах дежурног и запитао:

— Ко се од илгалаца из Ровна враћа данас у град?

— Само Дмитриј Лисејкин.

— Нека ми се сместа јави.

— Чуј, Митја — рекао сам Лисејкину. — До града ћеш отићи на доратима а тамо их се ратосиљај како знаш и умеш. Јасно?

— Јасно!

Прошла су два дана.

Пробудио сам се ујутру, обукао се, изишао из шатора и... скаменио се. Опет она два иста дората чупкају траву.

— Чији су ово коњи? Откуд овде?

Мој ађутант Сергеј Рошчин објаснио ми је да је коње довео синоћ из Ровна наш курир.

У то се појавио и курир, Василиј Никитин. Просто више нисам имао снаге да говорим, само сам показао руком коње. Никитин, човек темељан и опширан, испричао ми је све по реду.

— Обавио сам задатак у граду: време је било да се вратим. Одлучио сам да одем на трг где се продају старе ствари и купим бицикл. Кад тамо, стоји неки чикица с коњима. Тек онако, случајно, запитао сам пошто су. Просто ме је занимало да дознам колико коштају такви лепотани. А он ми одговори: „Онеш ли дати хиљаду карбованаца (украјински: рубља). А готово толико кошта и бицикл. Размислио сам мало и купио дорате...“

Било је опасно и трећи пут слати у Ровно тај несрећни пар дората. Да их побијемо? Такво наређење нисам могао да превалим преко језика. Осећао сам да ће ми глава пући од тог „коњског проблема“. Само ми је он још био потребан. Као да нисам имао доста других брига.

Дванаест километара од Ровна налази се град Здолбунув, важан железнички чвор. Тамо је под нашим руковођењем радила велика и јака илгалацна организација. Одлучио сам да првом приликом тамо

пошаљем коње. Прилика се ускоро указала. У Здолбунуву је требало да оде и однеће наше инструкције исти онај Бушњин. Одлучили смо да оде с коњима уз строго наређење: да их остави у Здолбунуву.

Бушњин је отишао и ја сам одахнуо.

Бушњин је срећно стигао до града. Отишао је да до ручкује у железничку крчму и тамо је продао коње неком младићу. Платио је крчмару и кренуо. И купац је намеравао да крене... Али ланац чуда још се није затворио. Сцену купопродаје посматрао је обавештајца из Ровна Иван Тарасовић Прихотко, енергичан и предузимљив човек. За време својих бављења у Здолбунуву Прихотко је обично одседао у кући илгалаца браће Шмерек. Старији Шмерек, Михаил, био је муж његове рођене сестре Анастасије.

Не размишљајући много Иван је сео за сто новог сопственика коња и шапато га запитао:

— Тако значи, купујеш од партизана коње које они краду од немачких власти.

— Каквих партизана? — пребледео је од страха несрећни шпекулант.

— Још питаш! — претећи је рекао Иван. — Ето, та два дората. Полази!

Купац је завапио:

— Не скидај ми главу, стри-

че! Нисам знао да је то био партизан. Хтео сам да их предам, да зарадим коју пару. Нек их носи ђаво, узми их, само ме пусти.

Прихотко се смисловао и... узео коње. Тако су се дорати нашли у дворишту Шмерек-ових.

Увече, пред сам полицијски час, на вратима Шмерек-ових неко је закуцао. Анастасија је увела курира у собу. И тада је Иван Прихотко са запрепаштењем препознао у одредском куриру, кога је већ два дана очекивао, продавца из крчме.

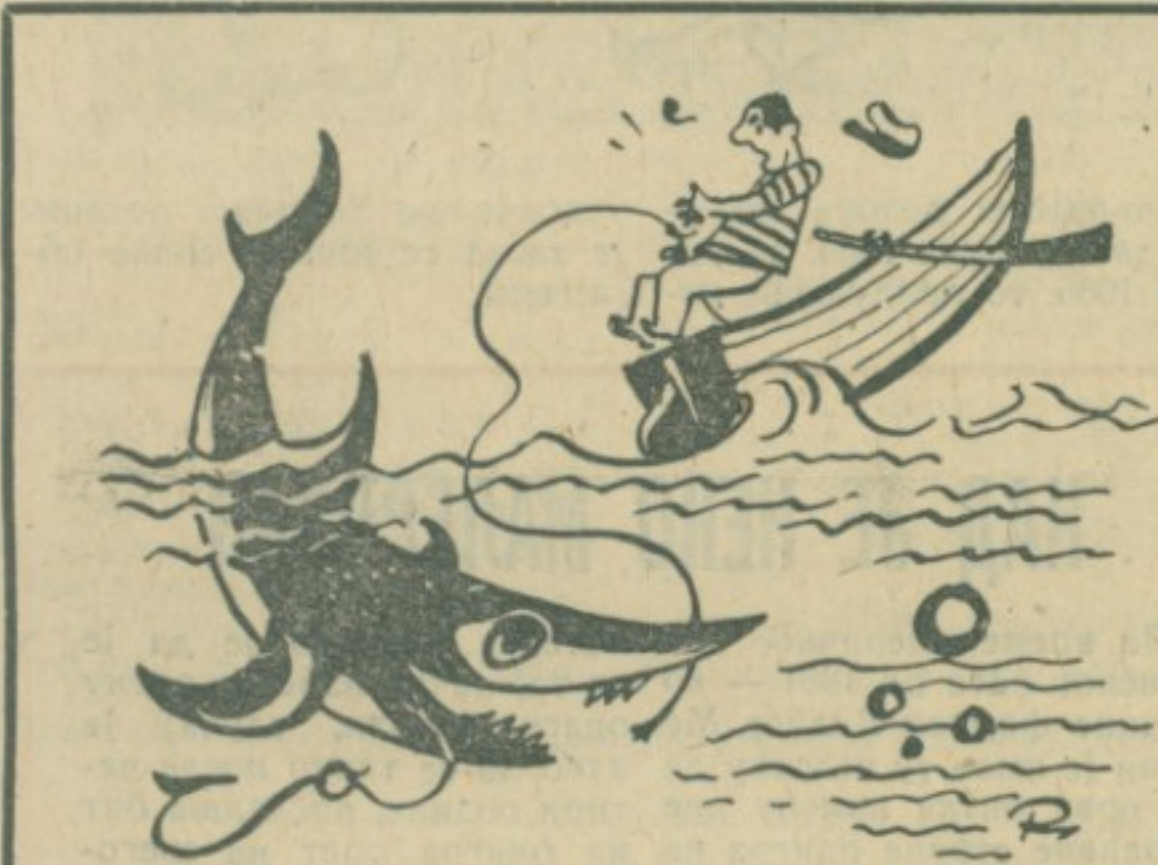
Ујутру је курир отишао, а намргођени Прихотко извео је коње из дворишта. Вратио се тек после неколико часова. Његова сестра Анастасија весело је пословала по кухињи.

— Баш добро, Вања, што си стигао на ручак. Седај...

Прихотко је сео за сто, а сестра је продужила:

— Данас сам имала среће. Отишла сам на пијаци, а чика Степан — знаш га? — онај што тргује месом, зове ме. „Узми каже ми, две киле. Познаница смо, даћу ти јевтино. А меса иначе данима нема ни за лек. И ја сам, наравно, узела.“

Последње речи Иван није ни чуо. Познавао је он добро чика Степана. Тог јутра му је одвео и продао му пар дората...

АЈКУЛА — РЕКОРДЕР

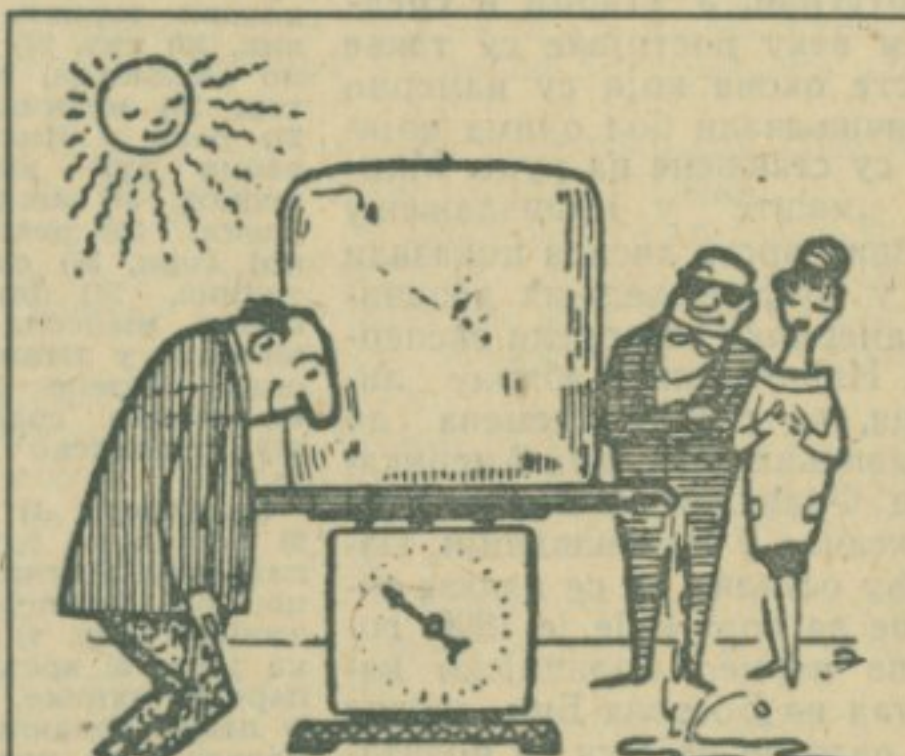
У близини мозамбичке обале једна ајкула која се ухватила на удицу направила је прави подвиг који искусни риболовци називају рекордом. Својим оштрим зубима ајкула је за трен ока прегризла челично уже дебело 12 милиме-

тара и заједно са удицом и мамцем у устима нестала у дубини океана. И пошто је „рекордер“ остао анониман, све ловорике побрао је риболовац. Месно удружење спортских риболоваца наградило га је новим прибором за риболов.

Догодило се у... Догодило се у... Догодило се у... Догодило се у...

... Мичигену. Клари Мојер живот је изгледао празан и досадан. Због тога је одлучила да нађе себи неку корисно занимање и кандидовала се за мировног судију. Иако је имала неколико противкандидата, била је једногласно изабрана јер су за њу гласали сви грађани. Клара Мојер има 100 година.

... САД. Државе Калифорнија и Флорида одлучиле су да једном реше свој вечити спор: у којој од њих сунце сија јаче и топлије. Начињена су два ледена блока исте величине и стављена на вагу. После 24 часа утврђено је да се ледена коцка у Флориди смањила за 30 килограма више од оне у Калифорнији.

... Тексасу. Данима већ Френк Ној пре копава свој врт да би нашао једну малу касету. Френку је пре извесног времена угинула његова омиљена златна рибица и он јој је приредио достојан погреб: ставио ју је у касету и закопао је у врту. У касети се међутим налазио и један драгоцен дијамантски прстен његове жене.

... Калифорнији. Један робијаш кренуо је у пратњу стражара да у једној ортопедској радионици испроба нову протезу за ногу. Мајстор га је замолио да мало прошета испред радње и види да ли му протеза одговара. Робијаш је послушао и изишао на улицу. Протеза му је очигледно одговарала јер — више га нико није видео.

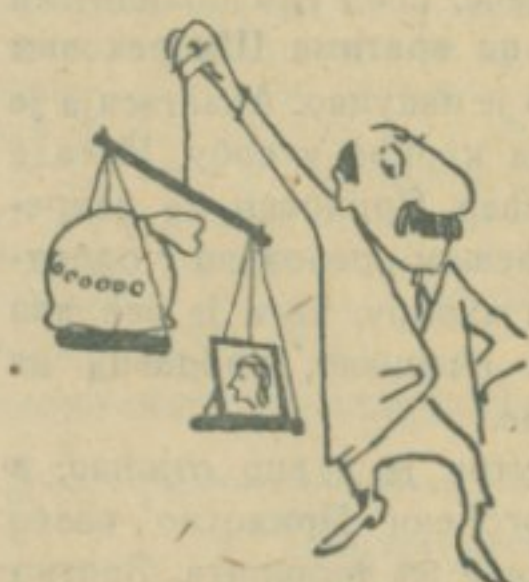
ТРИ КОВЧЕЖИЋА

На столу се налазе три потпуно једнака ковчежића. У једном од њих налазе се две црне куглице, у другом једна црна и једна бела куглица, а у трећем — две беле. На поклопцима ковчежића пише: „Две црне“, „Две беле“, „Црна и бела“. Али, ниједан од ових натписа не одговара стварности. Можете ли извакши из једног од ковчежића само једну лоптицу и не загледајући у унутрашњост ковчежића да одредите у коме се које лоптице налазе.

Одговор:

„Две беле“ — једна бела и једна црна лоптица.
„Две црне“ — једна црна лоптица.
„Црна и бела“ — једна црна и једна бела лоптица.

УВРЕЂЕНИ МУЖ

Турски грађанин Бурханетон Турхан био је веома изненађен кад је на новчаницама недавно пуштеним у оптицај угледао лик своје жене. Изненађење није дуго трајало јер је у њему проговорно смисао за практичност. Турхан је сместа затражио од Министарства финансија одштету од 5 милиона турских лира због тога што од њега за коришћење лика његове жене нико није тражио одобрење.

ОПВОРИ ОЧИ

Зимски пејзаж

Наш илустратор повео је неколико последњих фебруарских дана у планини још завијеној снегом. Мало се одморио, а мало цртао. По повратку са одмора донео нам је, поред осталих, и овај цртеж. Слика зимског пејзажа нам се свидела. Али, посматрајући је приметили смо да је наш илустратор начинио на њој три грешке. Ко ће најбрже да их открије?

Одговор:

1. Поје зимски пејзаж у јануару.
2. Снег је на дрветима.
3. Снег је на земљи.

ТЕШКО ДОКАЗИВАЊЕ

Власти америчке савезне државе Северне Каролине никак да поверују четрдесетогодишњем возачу аутобуса Спенсеру Фили да је он заиста — мушкарац.

Када је Спенсер дошао на свет, лекар га је, испуњавајући документ о његовом рођењу, погрешно уписао као женско дете. Отада Спенсер никако да изиђе на крај са армијом бирократа и да их убеди да је мушкарац. Стало пише молбе и прилаже уверења, али без успеха. Он ипак није изгубио наду и верује да ће остварити своју жељу: да и званично буде признат за мушкараца.

САМОУСЛУГА У РЕСТОРАНИМА

Један ресторатер из немачког града Билфелда дошао је на идеју да једну салу у свом ресторану претвори у сељачку кухињу у којој гости могу сами да кувају и да се послужују. Самоуслуга је овде тако далеко дотерала да сваки гост не само да може да направи себи пиво, већ и да испече шницлцу на увек вре-

лом огњишту. Сви потребни зачини, измерени на грамове, налазе се у близини штедњака а гост их плаћа приликом коначног обрачуна. Према изјави власника, ресторан посећују не само нежењени мушкарци већ и запослене жене које се углавном хране у ресторанима па су због тога жељне да нешто и саме припреме.

ТЕЛЕГРАМ ЈЕ СПОР АЛИ...

„Стижем сутра увече у 10.25. Поздрав Елена!“ Овај телеграм добила је недавно из Мериана породица Жирардели која живи у Трсту. „Кака је то сада шала — помислила је Елена прочитавши телеграм. Да, тачно 3. септембра 1931. године.“

Дирекција поште све је објаснила породици Жирардели: телеграм својевремено није могао бити уручен јер је адреса била непотпуна. С напоменом „недоставањен“ телеграм је прележао на пошти 34 године све док неком службенику није пало на ум да још једном покуша и достави га га ономе коме је упућен. Овог пута разносач је био снажљивији и нашао је адресата.

ПРОВЕРИТЕ СВОЈУ МОЋ ЗАПАЖАЊА

Дајемо вам један минут да добро разгледате цртеж на левој страни. Потрудите се да запамтите све појединости, сваку ситницу.

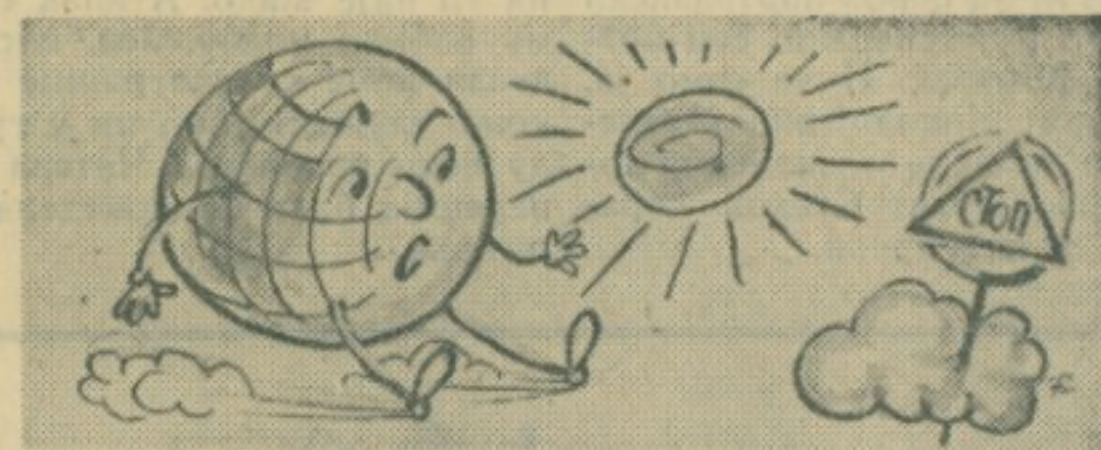
Покријте нечим тај леви цртеж. Затим узмите комад

папира и посматрајући други цртеж, онај десно, запишите у две колоне: шта недостаје на другом цртежу у односу на први и шта је на њему ново, односно другачије представљено.

ЗЕМЉИН ДАН ЈЕ СВЕ ДУЖИ

Земља се све спорије окреће око своје осе. Совјетски академик Владимир Копелников изјавио је недавно да је електронским мерењем утврђено да је за последњих десет месеци прошле године Земљин дан постао дужи за

носи 1.6 хиљадити део секунде. Осматрања вршена ранијих година показују да би то продужење Земљиног дана, да је задржало стари темпо, морало да износи свега један хиљадити део секунде за сваких 120 година. Неочекивано

0,6 хиљадитих делова секунде, а да од марта 1963. до октобра 1965. то продужење из-

успоравање Земљине ротације засад се још не може објаснити.

КАД ЈЕ НЕКО МАЛЕРОЗАН

За време америчког грађанског рата од 1861 — 65 на тај начин избегао ратну опасност. Али, случај је клин је имао ту несрећу да се прва битка између две зараћене стране одигра на његовој фарми. Разуме се, том приликом имање је било уништено. Да се то више не би десило он је купио нову фарму која је била јужније око 400 кило-

метара. Сматрао је да је на тај начин избегао ратну опасност. Али, случај је хтео да се тачно после четри године, последња битка одигра опет на његовој фарми. Разуме се, том приликом имање је било уништено. Да се то више не би десило он је купио нову фарму која је била јужније око 400 кило-

НАПРАВИ САМ

Предлажемо вам да покушате да направите од сламе корпицу за хлеб или куп налик на онај у коме се држи прлаво рубље, само много мањи. У њему можете чувати клинере, играчке или неке друге ситнице.

Ове корпице имају овално дно, а како се оно прави видећете из наших цртежа 1 и 2.

Како што сте и досад радили сламу најпре очистите од чворова, потопите у воду у којој треба неко време да одстоји, исцедите и избелите или обојите према жељи. Ову напомену понављамо у сваком броју јер претпостављамо да има и нових читалаца који то не знају, а решити су да окупљају своје способности и вештину у овом послу.

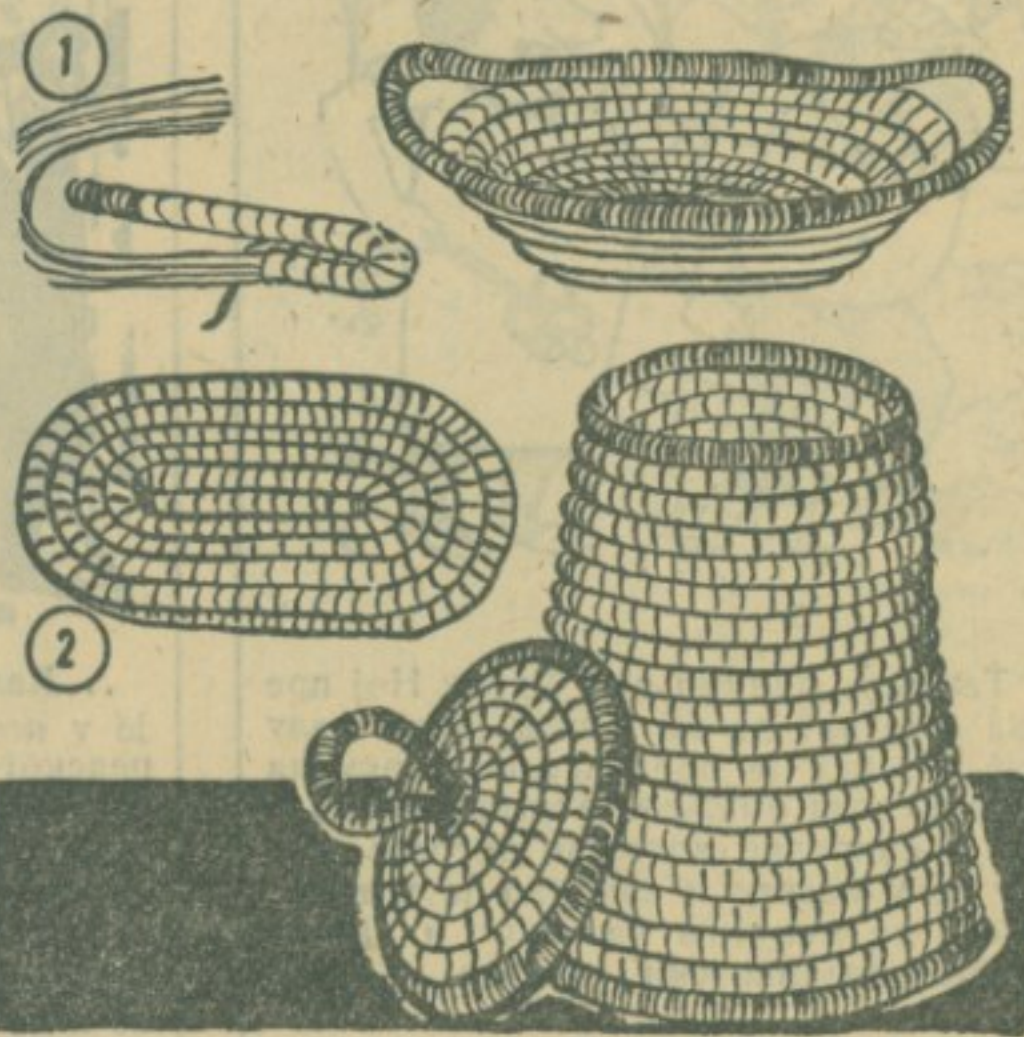
Како што се види на цртежу број 1 неколико сламки једнаке дужине ставите једну поред друге и проширите их концем у живој боји. Оваком проширеном „ужади“ почните да плетете овално дно као што видите на цртежу број 2.

Да ли је дно корпице добило леп раван облик и да се извине не би увртеле попрскајте га мало водом и ставите онда под неки тежи предмет на пример, петлу да се полако осуши. Од дана онда почните да ребате укрут ужад. Последње „уже“ које је дужи од осталих оставите до висине коју желите — за врх — и обликујте га тако да има изглед дршке.

На поклопцу за куп оставите отвор у који ћете увући мање „уже. Дршку с унутрашње стране причврстите концем.

(Наставиће се)

Украси од сламе

Музеј лисица

Утврђено је да су лисице, или окови, као средство да се лише слободе они који су се огрешили о законе Јудског друштва први пут употребљене 400 година пре наше ере у Картагини. У старом и средњем веку постојале су такве врсте окова који су намерно причињавали бол онима којима су стављене на руке. Много „маште“ у проналажењу разних врста лисица показале су у току последњих деценија амерички затворски експерти. Најпотпунију збирку лисица, од старих времена до данашњих дана, има Амерички Франклин Рошон из Фениксвила у Пенсилванији. Између осталих ту се налазе лисице за врат које је 1890. године изумео полицијски капетан из Бостона Бин, лисице за палчеве које су се показале врло ефикасним, окови са гвозденим који су употребљавани на галијама за причаке робове у седамнаестом веку, америчке челичне лисице за целе шаке коришћене двадесетих година овога века за транспорт хапшеника и лисице са јаким гвозденим полугом између шака које су служиле за време америчког грађанског рата.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) мађарски шаховски велемајстор, 2) плодно место, у пустињи, 3) познати совјетски композитор и пијаниста („Залубљен у три наранџе“), 4) град у Француској, 5) град и краљевина у јужној Арабији у старом веку, 6) самогласник и сугласник, 7) и једна и друга, 8) хемијски знак за алуминијум, 9) шаховски термин, 10) узвик, 11) ил, 12) мочварно земљиште, 13) екватор, 14) музичка нота, 15) река у Индији, 16) веома дуг временски период, 17) аждаха, 18) узвик, 19) река у Пруној Гори, 20) слово латинице, 21) француски певач шансона (Тино), 22) река у Италији, 23) опера Бузепе Вердија, 24) главни град Гане, 25) општинско подручје.

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
12			13	14		15	
16		17		18	19		
		20	21		22	23	
24				25			
26			27				28
		29	30		31	32	
33	34		35		36	37	
38		39		40	41		
42							
43					44		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Галилеј, 2) трт, 3) злато, 4) вара, 5) етар, 6) рђаво, 7) Фил, 8) Дер, 9) си, 10) па, 11) Тарас, 12) Лине, 13) Врла, 14) анис, 15) алас, 16) ат, 17) лас, 18) тр, 19) ад, 20) Нер, 21) Ист, 22) арена, 23) стри, 24) прст, 25) авион, 26) Ака, 27) ока, 28) Ади.

ПОДВИЗИ КОЈИ СЕ ПАМТЕ

ЛОВАЦ НА ПОДВОДНЕ МИНЕ

Црноморска флота је испловила из Јалте, обилазила Рт Сарич и пре сванућа 22. јуна 1941. године њени бродови упловили су у северни и јужни део залива Севастопоља. Само што су лангери бачени у море, сире не се почеле да завијају. Све деких пола часа залив је представљао прави пакао: већ првог дана напада на Совјетски Савез, немачка бомбардерска авијација је напала Црноморску флоту, прелетела је у бришућем лету, положила подводне мине и изгубила се. Иако је непријатељ сматрао да је подводним минама уништио и блокирао флоту у заливу, она се ипак некако извукла.

Следећих месеци Немци су заузели луку Севастопољ. На покушај да Црноморска флота продре у залив није се могло ни помислити. Акције совјетских бродова и подморница морале су да буду одложене. Јер, чим би подморница непријатељно упловила у луку, долазило је до снажних експлозија. Јака непријатељска обалска одбрана ступила је одмах у дејство а и подводне акустичне и магнетске мине савршено су функционисале. Тајну под водног непријатељског оружја требало је што пре открити, а цела флота имала је једног јединог специјалисту за овакве опасне задатке — Григорија Николајевича Охрименка.

Адмирал флоте Матушкин позвао је младог минера и рекао му:

— Замисли само шта би то за нашу флоту значило кад би решили тајну тог оружја.

Игра са смрћу

Почеле су бесане ноћи за Охрименка. Планови су се ројили у његовој глави. Први покушај вађења мина није успео. Чим се појавила на површини, одјекнула је страховита експлозија. Охрименко је помислио да је узрок непажња јер се акција изво-

Григориј Николајевич Охрименко, морнар Црноморске флоте борио се целог рата под водом. За своје подвиге на Дунаву одликован је Орденом народног хероја Југославије

дила ноћу. Гђурци би проналазили мину на морском дну, везивали је челичним ужетом и удаљавали се, а сву осталу опасност преузимао је Охрименко. Десетак експлозија се поновило, а тајна активирања није откривена.

пред носа непријатељских обалских топова. Сишао је на морско дно и корачајући у тешким оловним ципелама почео трагање за непријатељским тајним оружјем. Ми нуту су пролазили, а ничег сличног мини није било. Срце му је ударило, а зној се

лико метара даље. Био је контузован, а са лица му се сливала крв. Одмах су га извукли из воде. Када су га лекари угледали мислили су да је са њим свршено. А изта се у ствари догодило? Немачка обалска одбрана је приметила да се на води нешто необично догађа и отворила ватру из топова. Једно зрно је експлодирало под водом, недалеко од Охрименка и повредило га.

Поново у опасност

Чим се мало опоравио, истога дана поново је сишао на дно залива. Опет је ишао

несе на обалу, немоћну и укроћену.

Ипак то није био крај тајне мине. Охрименко је рздио целе ноћи, проучавајући непознати механизам. Почело је вађење мина без страха. Залив Севастопоља је био слободан и ниједан совјетски брод овде није више потонуо.

Средином 1943. године Охрименко се налазио у Азовској флоти, где је био командант ескадриле минера адмирал Матушкин. Сусрео га је када је Охрименко чистио од истих мина и мореуз Керч. Априла 1944. године Охрименко, познат под именом Морски вулк, са својом ескадром ишао је испред многих флота, да би 24. августа исте године његовом заслугом главна совјетска флота ушла у Дунав. Охрименко је очистио Дунав целом његовом пловном дужином, а у Југославији показао посебну храброст. Два пута га је експлозија мина бацала на обалу и оба пута су га његови другови спасили сигурне смрти. Његова храброст и познавање подводних опасности задивљавали су морнаре.

Охрименко се целог рата борио под водом са минама. Смрт га је вребала при сваком покрету руке. За своје заслуге у совјетским морима одликован је многим високим одликовањима, а за неустрашивост у борби против фашизма и разминирање Дунава од непријатељских мина, југословенска влада му је 1945. године доделила Орденом народног хероја.

Григорије Охрименко се сада налази у совјетској поморској флоти у чину капетана првог ранга и своја искуства преноси на младе морнаре.

Тада је Охрименко решио да сиђе на дно залива и сам окуша да разреши ову тајну. Али, он је био специјалиста за мине, не и гђурац. Почео је у гђурачком оделу да се привикава на живот под водом. Припреме за роњење биле су кратке, а затим се на опште запознавање лекара, који су бринули о његовом здрављу, отиснуо из чамца и нестало под водом остављајући на површини мале мехуриће.

Читава Охрименкова акција одвијала се тако рећи ис-

цедио са њега. Коначно је после упорног трагања угледао огромну челичну „цигару“ како подмукло лежи у песку. Клекуну је поред ње и почео пажљиво да уклања песак. Само један погрешан покрет и то би био трагичан крај. Али он није мислио на смрт, мислио је само на тајну мина. Тражио је њен упаљач који се налазио са доње стране, прикривен наслагама рђе.

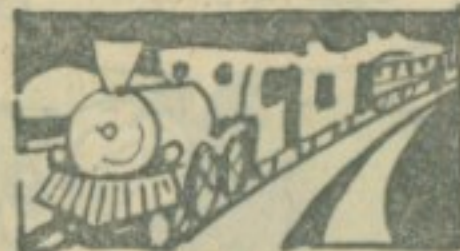
Само што је пружио руку ка упаљачу, експлозија га је потресла и одбацила неко-

у сусрет смрти. Сео је поред мина и почео да одврће упаљач. Снага му је измицала. Покушао је да заврне упаљач а испало је да га је тек тада одврнуо. Тај завртај је био тајна мина, тајни хидростатички уређај за који се до тада није знало. Ослободио је мину свих осам упаљача. Али чак ни тада још није веровао већ је извадио и сав експлозив. Тајно чудовиште је било мртво. Сео је на мину и позвао свога другара гђураца Волгова да је из-

Јесте ли већ чули

да...

... прве железничке пруге код нас биле су Коториба — Чаковец

— Прагерско (1860) и Зидани Мост — Сисак (1862).

... минерал каолин, главна сировина за производњу порцулана до- био је име према ки-

неском брегу Кау-линг где овог минерала има у изобиљу и од кога су израђивани први порцулански предмети.

... индијанско племе познато под именом Сијукс назива само себе Дакота. Индијанци из племена Оубае, с којима су водили дуго- трајне борбе, назвали су их „Надовенсивег“ — мале змије — од чега су касније Европљани створили назив Сијукс.

... билибар, назив за фосилне смоле, потиче

од турске речи „кехли- бар“.

ИЛЗА ОПЕЛ:

ВЕЧЕРА УЧЕТВОРО

Стара госпођа Аверкомби уплашила се кад су три младића ушла у њену тиху дневну собу. Било је прошло девет часова увече, а у то доба већ преко двадесет година нико није навраћао у њену усамљену дрвену белу кућу. Чак и дању, веома ретко би се појавило неко познато лице у Пин Валију, где је она живела откако је пензионисана. Кад је препознала дошљаке осмех јој затитра у очима.

— Добро вече, Дејвиде — узвикнула је срдечно. — Добро вече, Цефе. Како си само порастао од онда када си гину за жвакање био прилеп на моју столицу. А ко је овај трећи? Бојим се да ја заборава старца нисам запамтила твоје име. Ох, Педи, добро вече.

Овакав дочек за тројицу младића очигледно је био неочекиван. Ћутали су извесно време, а затим се Цеф наклања и пригушеним гласом који је подрхтавао од узбуђења рече: — Знате, госпођице Аверкомби, ми никада нисмо имали нешто против вас. И сад вам нећемо ништа учинити ако нам дате оно што од вас тражимо. У овој... хм... шакљивој ситуацији све зависи од вас. Та пријатељи смо. Дајте нам оне две хиљаде и тринаста долара које сте јуче подигли из банке у Дојлвилу и ми ћемо сместа одмаглити.

Госпођица Аверкомби, заузета примцањем столица за своје позне госте, тек је упула

разабрала оно што је Цеф рекао.

— Нећете ваљда већ да одете, а тек сте дошли — узвикну она и Дејвида, који се опирао, повуче у круг светлости висеће лампе. — Боже како си само порастао. Некада си био мој најбољи ђак, изгледаш заиста као прави интелектуалац.

— Немојте тако да говорите, госпођице Аверкомби — покушао је да се побуну Дејвид, док је испод његове црне тршаве косе избијао зној и у капљицама се сливао низ његово бледо чело.

— А ти, Цефе? Забога, какав ти је то леп нож — узвикну она и из руке плавоког младића за главу вишег од ње, узе голу каму са седефастом дршком. — Шта велиш, хоћемо ли моћи њиме да сечемо говедину? Моји ножеви су скоро сви прилично тупи, а потребно ми је оштро сечиво за месо које ћу вам испржити за вечеру. Педи, молим те повуци на средину собе тај велики сто, а ти Дејвиде стави на њега све што треба. Ти, Цефе, опери руке у купатилу. Не, нема поговора, децаци, наравно да ћете остати код мене на вечеру.

Седели су за великим столом и пуних уста жвакали месо које им је испржила њихова стара учитељица. Уз то салату од кромпир и мајонез. Нили су тамоцрвени сок од грожда, јер госпођица Аверкомби није имала алкохола у кући. А она — кашиком је из

шоље кусала ретку кашу од гриза и грицкала комадић дво пека.

— Моја болесна жуч погоршала се у последње време — јадала се и посматрала их редом. — Доћи ћете ваљда да ме обидете идуће недеље кад одем на операцију у Дојлвил? Таква операција у мојим годинама није једноставна. После ћу свакако због лекарског надзора морати да лежим у санаторијуму неколико месеци. То ће, наравно, прогутати читаву хрпу новца, најмање хиљаду и осам стотина долара. А шта тек стаје операција и нега — сва моја уштеђевина отићи ће до последње паре.

— Хм — промрљала Цеф и обори поглед у тањир...

— Лепо је што ме нисте заборавили, децо. А сад, хајд' речите ми шта је све с вама било откако сте напустили школу.

Сваки је испричао своју историју. Нису прећутали да ни су баш увек ишли правим путем.

— А шта сад радите — распитивала се даље стара учитељица.

— На истом сам месту — рече Дејвид. — Код Цоа у двојници, као продавац.

Госпођица Аверкомби размишљала је неко време, па рече:

— Сад ми баш паде на памет да би Самер Хартфилд можда био потребан технички службеник у његовом предузећу. Смер је био мој ученик.

Кладил бих се да за младог и способног човека увек постоје шансе. Ту би можда и по ред запослења могао наставити школовање.

— Ако бисте рекли коју добру реч за мене, госпођице Аверкомби...

— Како не бих, Дејвиде — рече старица...

— А како је с тобом, Цефе?

— Одувек сам желео да postanем боксер. Професионални, али на сваки начин нисам имао дара за то... Волим спорт.

— Сећаш ли се Сами Гулда? Колико ми је познато он ради као наставник гимнастике у једном санаторијуму у Калифорнији. Шта мислиш да га питам, да ли би му био потребан добар помоћник?...

— Зар стварно није ништа приметила? — питао је Дејвид своја два пријатеља, када су се у позне сате, са пријатним осећањем ситости у желуцу, враћали кући немарно корачајући. Све ми се чини да нас је одмах прочитала.

— Бесмислица! Наивна је као новорођенче — мрмљао је Дејвид. — Како је само секла говедину ножем који је њој био...

— Заиста, било би безочно од нас... кад јој је новац потребан за операцију. А била је тако љубазна према нама, чак је понудила да плати Педију да јој чува кућу док она буде у болници.

— Радujem се ипак што ми је пало на памет да одемо код ње, рече Педи. — Паре додуше немамо, али смо зато ипак сва тројица у хару.

— Имали бисмо и петља-

ције с полицијом — додате Дејвид. — Многo је боље овако. Она је заиста душа од жене. Хоћете ли са мном кад идуће недеље будем ишао да је посетим у болници?

ЦОНИ ХАЗАРД

ФРЕНК
РОБИН

